

DOLNJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA O NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plničljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Stev. 27 (485) LETO X.
NOVO MESTO, 9. JULIJA 1959

UREJUJE uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Časopisno podjetje -Delo- v Ljubljani

ŽITO

Je bil »preseček« nekaj posledica manjše notranje potrošnje in zamenjave pšenice s koruzo.

Do nedavnega je znašala vrednost uvoza žita in njegovih izdelkov dve tretjini našega primanjkljaja v plačilni bilanci. Če računamo tudi s tem, da bo zdaj omogočeno zmanjšanje uvoza tudi nekaterih drugih živil, da pa se možnosti izvoza večajo, je gotovo, da bo to precej vplivalo tudi na našo plačilno bilanco. Hkrati se povečuje sklad kmetijskih surovin za domačo industrijo, ves narodni dohodek in družbena produktivnost dela pa naraščata bolj, kakor se je pričakovalo. Razumljivo je, da bo vse to prispevalo ne samo h krepitvi gospodarstva, temveč tudi k nadaljnjemu povečanju osebne potrošnje.

Za tem materialnim uspehom pa stoji še drugi, družbeno in zgodovinsko mnogo pomembnejši uspeh: popolna in dokončna uveljavitev prav takšne družbene ureditve, kakršna je naša, ki je ustvarila proizvodne odnose in družbeni mehanizem, sposoben, da krepko pokrene inelativno milijonov kmetovalcev in da povzroči, da postane materialni in družbeni napredek v največji meri njihov neposredni osebni interes.

To vprašanje proizvodnje pomeni

predvsem nadaljnje povečanje socialističnih sil v kmetijstvu. To trditve lahko do neke mere podkrepimo tudi s številkami: povprečje 18,5 tona na hektar je bilo do sezone predvsem po zaslugi izredno visokih donosov na socialističnih posevkih (približno 50 stotov) in v kooperaciji (približno 35 stotov).

Končno je to najobjektivnejša praktična preizkušnja naše agrarne politike in našega gospodarskega sistema.

Ni dvoma, kakor je pripomnil tudi tovarš Mijalko Todorović v zvezni ljudski skupščini, da so letos vplivale na dobro obroditev tudi vremenske razmere. Temu lahko dodamo, da so k dobri obroditvi prispevale tudi večje investicije, čeprav so tudi te element gospodarske politike. Toda niti prvo niti drugo ni bilo odločilno. O tem govorita prepričljivo dve primerjavi: prva s prejšnjimi prav tako dobrimi letinami, ko so donosi vendarle bili znatno manjši, in druga s državami, ki so približno v enakem podnebnju kakor naša in od katerih so nekateri tudi socialistične ter investirajo v kmetijstvo prav tako kakor mi ali pa še več, pa vendarle ne morejo zabeležiti takih uspehov.

Dosegli smo smoter, ki smo si ga zastavili za to obdobje in dosegli smo ga znatno prej, kakor so računala najbolj smela pričakovanja. Socializem v Jugoslaviji ni samo proklamiral, temveč tudi dobil bitko za kruh, predvsem pa tudi bitko za vas, ne glede na to, da naša pot še ni in ne more biti končana, temveč vodi še mnogo dalje.

(iz KOMUNISTA, glasila ZKJ)

Praznično veselje na Liscu

Ze v petek zvečer je velik kres z vrha Lisce naznanjal daleč naokrog, da se spominjamo dneva borca in 40. obletnice Komunistične partije Jugoslavije. V soboto zjutraj so se začele zbirati na Liscu množice prebivalstva iz Spodnje Posavja in dolinskih krajev. Ob devetih dopoldne je predsednik občinskega ljudskega odbora Sevnica Karel Kolman ob navzočnosti gostov iz Ljubljane, Novega mesta in domačinov odprl novo cesto na Selah, ki poteka od tu prav zložno do planinske kočice na Liscu. Na učinkovito okrašenem slavnostnem prostoru travnate globeli pri koči se je zbralo okoli 10. ure skoraj tri tisoč ljudi. Zborovanje je začel sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Sevnica Miro Gošnik, o boju Partije in naših narodov v preteklih 40 letih pa je govoril član IK CK ZKS tovarš Vlado Krivic. Med drugim je dejal, da se ljudstvo partizanskih krajev s ponosom zbira na zgodovinsko pomembnih mestih, kjer z obujanjem spominov hkrati krepimo našo enotnost in zbiramo novih moči za dosegitev ciljev, ki smo si jih postavili. Po govoru tovarša Krivica je bil kulturni nastop godb iz Vidma-Krškega in Zidanega mesta, sevnjskih pionirjev, moškega zbora PD Dušan Jereb iz Novega mesta in okleta iz Loke. Takoj nato je tovarš Krivic na planinski koči odkril okusno izdelano spominsko ploščo z napisom: »Na tem mestu je bilo poleti leta 1938 prvo posvetovanje Politbiroja CK KPJ, potem ko je tovarš Tito prevzel vodstvo.« V imenu planincev je goste pozdravil Tonček Čebular, ki je tovaršem Vladu Krivicu, Francu Pirkoviču, Fedorju Koširju in Karju Kolmanu podaril slike postojanke na Liscu. Spet so zapeli pevci iz Novega mesta, z državo himno obeh godb in vseh pevcev pa je bil nato slovesni del spoveda zaključem. Slavje se je nadaljevalo v prijetni družabnosti, saj je bilo za vse obilno in dobro poskrbljeno. Po novi cesti je prišlo na Liscu veliko kamionov, osebnih avtomobilov in motorjev. Vabljen planinska kočica »Tončkov dom« na Liscu bo poslej še bolj priljubljena, saj je dostopna za vsa motorna vozila. Slavje na dan 4. julija pa je bilo ponovno dokaz velike zavesti naših delovnih množic. Posebno se ga bodo še spominjali člani Zveze borcev sevnjske občine, ki so na Liscu ta dan razvili svoj prapor.

SE SEJE OBEH ZBOROV OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

Blagovni promet zaostaja

Oba zbora okrajnega ljudskega odbora Novo mesto sta v ponedeljek, 6. julija zasedala na skupni seji. Bralce bomo v tej številki le na kratko seznanili, o čem so odborniki razpravljali, podrobneje poročilo pa bomo posredovali v prihodnji številki.

Dnevni red seje je obsegal sedem točk; najpomembnejša je bila gotovo prva, s poročilom o problematiki blagovnega prometa v okraju. Odborniki so nato potrdili še zaključni račun OLO za leto 1958, sprejeli spremenjen

predlog o gradbenih okoljih za mestna naselja v Novem mestu in Gor. Straži, odobrili vrsto jamstvenih izjav gospodarskim organizacijam in zavodom, rešili nekaj premoženjsko pravnih zadev, potrdili odlok o spremembah in dopolnitvah statuta občine Črnomelj ter končno sprejeli sklep o ustanovitvi zavoda za izobraževanje odraslih, imenovali ravnatelja zavoda in njegov upravni odbor. Razen naštetega so rešili še vrsto drobnih vprašanj.

Iz poročila sveta za blagovni promet o blagovnem prometu v okraju je razvidno, da smo trgovini posvečali doslej premalo pozornosti. Blagovni promet v okraju je za 38 odstotkov nižji od republiškega povprečja. Na seji je bil sprejet predlog sveta o reorganizaciji trgovine. Da bi se blagovni promet povečal, bomo morali reorganizirati grozistično trgovsko mrežo, uvesti v mestih specializirane trgovine, trgovino na področju pa bolj približati potrošniku. Te naloge

bodo morali uresničiti občinski ljudski odbori, trgovske zbornice, trgovska podjetja ter strokovne politične in družbene organizacije v tesnem sodelovanju s potrošniškimi sveti. Druga velika naloga na področju blagovnega prometa je odkup kmetijskih pridelkov. Pot le-teh od proizvajalca do potrošnika moramo skrajšati. Osnova, ki bo to omogočila, je pogodbeno sodelovanje kmeta proizvajalca z zadrugo. Le če bomo razvijali in krepili pogodbeno proizvodnjo v kmetijstvu, nam bo uspelo izboljšati tudi odkup ter lažje in bolje ustreči potrošniku.

Posebno vprašanje na področju trgovine so investicije. Odborniki so ugotovili, da bomo morali vprašanje investicij v trgovini v bodoče reševati z združenjem skladov trgovskih podjetij in z večjo pomočjo občin, ki so doslej iz svojih investicijskih skladov prispevale za ureditev trgovine zelo malo.

Čestitamo mladini občine Videm-Krško!

Predkongresno tekmovanje mladine Slovenije je zauzelo najširši obseg; razen okrajnih tekmovanj je mladina tekmovala še v republiškem merilu. Iz novomeškega okraja se je republiškega tekmovanja udeležilo pet občinskih komitejev LMS, ki so dosegli lepe uspehe. Največji uspeh je dosegel Občinski komite LMS Videm-Krško, ki je v dokaj močni konkurenci (27 mladinskih občinskih komitejev) dosegel zasluženo 2. mesto.

Ce se bolj natanko seznanimo z delom mladine v videm-krški občini, nas odločitev komisije pri CK LMS prispenetila. Zal nam je smotno, da se še ostale naše občine niso tako dobro plasirale. Občini Novo mesto in Brežice sta bili med kandidati za osvoboditev vidnih mest. Mladina iz Krškega je prejela lepo nagrado za doseženo drugo mesto. Uspeh, ki ga je dosegla mladina v jubilejnih letu, nam jamči, da mladi rod z veseljem sprejema vse naloge, ki jih dobi - in kar je najvažnejše: pri tem dosega odlične uspehe.

Prihodnji teden oziroma na plenumu Okrajnega komiteja LMS Novo mesto bodo sprejeli nagrade najzaslužnejši občinski komiteji LMS in aktivni LMS, ki so se udeležili predkongresnega tekmovanja v okrajnem merilu.

8. novomeška MDB - prvi udarna!

Tik pred zaključkom današnje številke smo dobili telefonsko obvestilo, da je bila v prvi dekadi dela na avtomobilski cesti v Makedoniji prvič proglašena za udarno brigado tudi 8. novomeška MDB - Ivan Stariha-Janko. Našim brigadirjem, srednješolcem in srednješolkam v Makedoniji, tople čestitke in lepe pozdrave vseh domačih, znancev, sošolcev in prijateljev!

Poslajte nam naslove znancev, prijateljev, sorodnikov in sosedov: poslali jim bomo številko DOLENJSKEGA LISTA brezplačno na ogled.

Z DRUGE REDNE SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

ŠTEVILNI POMEMBNI ODLOKI

Dva odloka o uvedbi občinske dokladi, odlok o uvedbi dopolnilnega proračunskega prispevka iz gohodič delavcev za leto 1959, odlok o spremembi družbenega načrta in proračuna občine za leto 1959, odlok o spremembi odloka o občinskih taksi, prometnem davku, odlok o najvišji tarifi za dimnikarske storitve, odlok o tem, katere stavbe se štejejo kot zgradbe za počitek in oddih lastnika, odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o tržnem in sejmiskem redu, odlok o sejmiskem redu za sejmice za piemensko živino in še nekaj drugih točk je obsegal dnevni red druge redne skupne seje obeh zborov obč. LO Novo mesto dne 30. junija.

Najprej so obravnavali predlog sveta za splošne zadeve o volitvah krajevnih odborov. Po tem predlogu naj bi bilo na območju občine namesto dosedanjih 46, le 14 krajevnih odborov. Več odbornikov se s predlogom ni strinjalo. Menili so, da je 14 krajevnih odborov za območje tako velike občine premalo. Osnutek bo v smislu predlogov odbornikov popravljen, o njem pa bodo izrekli svoje mnenje tudi volilci.

Za občinske doklade: 7 meril

Odlok o uvedbi občinske doklade na davčno osnovo od kmetijstva deli celotno področje občine v sedem rajonov. Kar pomeni, da bodo zavezanci kmečke dohodnine plačevali občinsko doklado po sedmih plačilnih lestvicah. V razvisti krajevi rajoni so upoštevane vse okolnosti, ki vplivajo na večji ali manjši dohodek zavezancev v posameznem kraju. Občinsko doklado na dohodnino so zavezanci plačati tudi davčni zavezanci dohodnine od nekmetijskih dejavnosti (obrtniki, svobodni poklici in pod.). Pavšalati pručujejo tudi občinsko doklado pavšalno.

Dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka so dolžni plačati podjetja, in sicer v višini od 3 do 10 odstotkov, če znaša razmerje med izplačanimi plačili in minimalnim osebnim dohodkom od 130 odstotkov nazgor. Pavšalati plačujejo posebni proračunski prispevek iz osebnega dohodka, če se razmerje med izplačanimi plačili in plačili po tarifnem pravilniku za 10 ali več odstotkov v korist izplačanih plač. Po sklepu zbora proizvajalcev so dolžne plačati posebni proračunski prispevek tudi ustanove in f. narično samostojni zavodi od letnih presežnih plač (trinajste plače, nagrad in pod.).

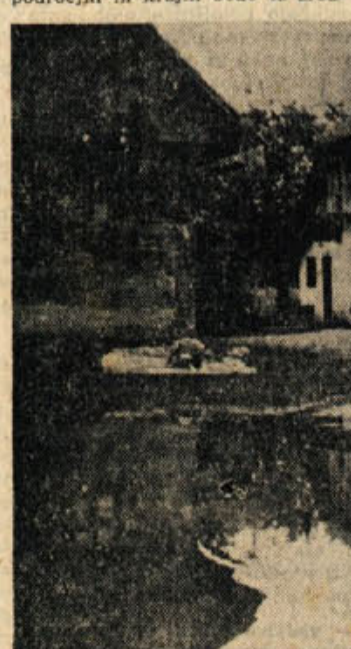
O sejmih in tržiščih

govedo in drobnico. Sejmi v Sentjerneju in Skocjanu so določeni po datumih. Odlok nadalje določa, kako morajo biti urejena sejnišča, kdo sme prodajati in kdo kupovati, ter vsebuje še druge določbe za pravilno poslovanje takih sejmov.

Zelo potreben je že bil odlok o ureditvi trga na drobno na območju občine, ki ga je sprejel obč. LO na tej seji. Ta predvsem dopolnjuje prejšnje predpise na tem področju in vsebuje koristna dopolnila. Med drugim določa, da se sme prodajati na trgu le na uradno priznane mere, da je planjan in nalezljivo bolnim osebam prepovedan dostop na trg, da morajo biti prodajalci živili čisto in snažno oblečeni. Kot so poudarili na seji, je potrebno ukrepati, da se bodo določila tega odloka tudi izvajala.

Za komunalna dela: 72 milijonov

Predsednik obč. LO Maks Vale je na tej seji predložil podoben naerit razdelitve sredstev za komunalne gradnje v občini. V celoti bo za teška dela letos na razpolago nekaj nad 72 milijonov dinarjev. Na seji so določili, za kakršna komunalna dela v posameznih področjih in krajih bodo ta sred-

30. junija zjutraj - sredi poletja! - Je pričela Krka v spodnjem toku pri Dobravi naglo naraščati. Ljudje, ki so ob bregu nakladali že posušeno krmo, so morali na hitro izpreči živino iz naloženih vozov in bežati, krmo in vozove pa prepustiti besneči vodi, tako hitro je reka naraščala. Domačini pravijo, da je voda odnesla za 1000 vozov posušene krme in poplavlila preko 1000 hektarov njiv. Škoda bo ocenila komisija.

Tokrat: v Splitu

Prireditve letošnjega izseljenskega tedna

Glavne prireditve izseljenskega tedna bodo v Splitu, kjer se bodo v dnevih od 10. do 12. julija zbrali izseljenci iz vseh republik Jugoslavije, ki so pri-

šli letos na obisk v stari kraj. Izseljenske matice iz raznih jugoslovanskih republik so za rojake na te prireditve organizirale posebne izlete, na katerih si bodo ogledali zanimivosti in lepote Jugoslavije ter se nato sešli v Splitu. Rojaki iz Slovenije, za katere je izlet organiziral Slovenska izseljenska matica skupno s Putnikom, so odpotovali iz Ljubljane 8. julija zjutraj z letalom v Beograd. Tam bodo ostali dva dni in si v tem času ogledali zanimivosti mesta in okolice. 10. julija bodo z letalom odpotovali v Split, kjer se bodo udeležili prireditve izseljenskega tedna. Na povratku se bodo ustavili še v Zadru, na Reki in Opatici, nato pa se preko Postojne vrnili v Ljubljano.

Med svojim bivanjem v Splitu v dnevih od 11. julija do 13. julija bodo izletniki obiskali Nečujem na otoku Solti, kjer se

bodo lahko kopali in odpočili. Zvečer bo za goste v Splitu v parku JRM prirejen koncert, ki ga bodo priredila pevka, tamburaška in folklorna skupina društva Jedinstvo s sodelovanjem članov Narodnega pozorišča in tamburaškega orkestra »Filip Devič«.

Prireditve bo ob pogrnjenih mizah. Naslednji dan, t. j. 12. julija, si bodo gostje ogledali Split, znamenito Mestrovitvo galerijo, novo mestno četrt, splitsko ladjedelnico, zgodovinsko pomembne kleti Dioklecianove palače, protituberkulozni paviljon na Firulanah in novo, šolo v Bačvicah. Popoldne bo sprejem pri predsedniku mestne občine Rade Damanuš. Prireditve bo zaključila zvečer opera »Aida«, prirejena na zgodovinskem peristilu, kjer bodo kot solisti nastopili člani Narodnega gledališča iz Beograda in Ljubljane.

Ob prazniku šoferjev

Kot že več let, bodo tudi letos šoferji in avtomehanični dostojno proslavili svoj praznik - 13. julij. To je spomin na obletnico, ko je prva partizanska motorizirana enota uspešno sodelovala v napadu na sovražnikovo postojanko Žužemberk 13. julija 1943.

Združenje šoferjev in avtomehaničkov - podružnica Novo mesto in Črnomelj - priredita letos skupno praznovanje v nedeljo, 12. julija pri Dolenjskih Toplicah. Praznovanje se bo pričelo z ocenjevalno vožnjo, ki jo organizira novomeško avtomoto društvo s sodelovanjem ostalih avtomoto društev Dolenjske iz raznih smeri na prostor, kjer bo slavje.

Spored letošnjega praznovanja obsega še več drugih točk. Tako bodo letos razvili tudi svoj prapor. Za najboljšo oceno pri vožnji so predvidene lepe nagrade, ki jih bodo razdelili takoj po končani ocen. Posebna ekipa bo iz kraja, kjer bo slavje, odnesla vence na grobove padlih parti-

VREME

OD 10. DO 19. JULIJA

Okrog 10. julija padavine, nato nekaj suhih dni. Od sredine julija dalje nestalno vreme s pogostimi padavinami, pozneje pa močno deževje z jesenskim hladom.

V.M.

Za večjo samostojnost krajevnih odborov Zveze borcev

Nedavni plenum okrajnega odbora Zveze borcev Novo mesto je obravnaval predvsem delo občinskih in krajevnih odborov Zveze borcev.

V uvodu so na plenarni seji poudarili, da so občinski odbori ZB postali dokaj samostojni v delu in naši vsebinsko pravičnega poslovanja. Premalo so se zavzele komisije pri občinskih odborih ZB; prav tako je potrebno ojačati kolektivno reševanje zadev organizacije.

Nadalje so na plenumu ugotovili, da občinski odbori na splošno prevzemajo v svoje pristojnosti tudi razne drobne naloge, ki spadajo bolj v pristojnost krajevnih organizacij. Sploh je potrebno bolj oživiti delo krajevnih organizacij in nanje prenesti zlasti naslednje pristojnosti:

Evidenco članstva, otrok padlih in živih borcev ter žrtev fašističnega nasilja, ki se niso preskrbeli, dalje evidenco socialno in zdravstveno ogroženih borcev, evidenco članov, ki so zaposleni, pa še nimajo kvalifikacije, pisanje kronik, življenjskih opisov borcev in žrtev fašističnega nasilja, ureditev članskih izkaznic in druge naloge.

Plenum je ugotovil, da imajo krajevnih odborov preveliko stikovo članstvo, zlasti tudi preveliko tolmarijo zakonite pravice in dolžnosti. Bolj pogosto bi morali sklicevati množične sestanke in seznanjati člane z vsem našim družbenim dogajanjem. Da bi bile krajevnice organizacije kos svojim nalogam in da bi bilo njihovo delo bolj povezano z drugimi političnimi organizacijami, je potrebno ponekod teritorialni obseg krajevnice organizacije ZB prilagoditi obsegu ostalih organizacij, predvsem SZDL.

Nekatere krajevnice organizacije imajo še vedno nepravilen odnos do pobiranja članarin, kar je treba izboljšati. Nepsredne naloge, katerih se je treba lotiti brez odlašanja, pa so ureditev življenjskih opisov, ki jih je treba opremiti s slikami in drugo dokumentacijo, dokončana ureditev kronik, opis dogodkov, spomenikov in plošč, zbiranje dokumentar, gradiva za muzej NOB, zbiranje dokumentacije in predlogov za obelježje zgodovinskih krajev. Predloge z opisom dogodkov je treba predložiti komisiji pri okrajnem odboru. Potrebno je tudi urediti vsa grobišča in pokopališča, kjer so pokopani padli borci in kjer to še ni urejeno.

Ožji gradbeni okoliši določeni

Februarja letos je bil poslan v odobritev Republiškega izvršnega sveta odlok o ožjih gradbenih okoliših za naselja v okraju. Izvršni svet je potrdil odlok za vsa naselja razen

za Novo mesto in Gornjo Stražo. Predlog okoliša za Novo mesto ni vseboval področij Ragov log, Grm, Marof in Ločna, predlog okoliša za Gornjo Stražo pa je bil zavrnjen, ker je bil preozek z ozirom na pozneje pričeto gradnjo novega lesnega kombinata v Gornji Straži. V novem predlogu obeh ožjih gradbenih okolišev so upoštevali pripombe Izvršnega sveta LRS in ga je OLO Novo mesto na seji 6. julija odobrilo. Zdjaj so na področju okraja Novo mesto vsi ožji gradbeni okoliši že določeni.

Lažljivo izdajanje za uradno osebo

16. junija je prišel k Mihaelu Percu, železničarju v Sevnici, 35-letni zdravnik Lazar iz Trebnj. V popoldanskih urah je odšel k sosedu Francu Dolinšku in se mu predstavil, da je iz ministrstva in član IS LRS. Dolinška je povprašal, kako si sploh upa stanovali v hiši, ki je kriča s slamo in kaj ima s sosedom Percem, da eta stalno v sporu. Od tu je zavil Lazar k Tereziji Stopar in jo prav tako pobara, čemu se stalno prepira s Percem in ga morajo zadržati takega svraga klicati iz Ljubljane. Od Stoparjeve je na zahtev dobil liter jabočnik, ki pa ga ni hotel prvi piti, čes da je pičaja zastrupljena. Pri Stoparjevi je Dolinšek Lazarja potipal, naj se legitimirajo, da bodo videli, s kom imajo opravka, pri čemer pa se je Lazar izmaza z izgovorom in odšel. Zaradi tega, ker se je lažno izdal za uradno osebo, bo seveda moral dati odgovor.

Smrtna nesreča

4. julija je ob 15.30 padel s česnje 36-letni Franc Veilčevič iz Leskovec pri Krškem. Pri padcu se je tako hudo poškodoval, da je med prevozom v brešiško bolnišnico umrl.

V tem tednu nabiramo

- Ovretje lipe (220 din), rdeče deteljice (100 din), kamillice — samo cele glavice (500 din), bezga — osut (200 din), rmana brez pecljev (50 din).
- Liste smarnice (150 din), gozdne jagode (100 din), jetrnika (150 din), slezenovca (180 din), melise (140 din), ozkolistnatega trpotca (70 din), pekoče koprive (46 din), breze (22 din), hribeke rese (500 din).
- Rastlino koptnika s korenino (75 din), krvavega mlečka (90 din), smolnice (40 din), melise (70 din), ženiklja — samo lepo zeleno sušen (130 din), vodne kroše (150 din), šentjanževke — krčnice (30 din), rmana (25 din).
- Korenine arnike (350 din), trobentice (150 din), medvedovih tac (150 din), bodeče neže — kompava (115 din).
- Lubje češminovih korenin (320 din), češminovih palic (65 din), krčlike (60 din).

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

13. julija se bodo spet sestali ob Lemanskem jezuru zunanji ministri štirih velesil, ki so prekinili razgovore 20. junija. Toda napak bi bilo misliti, da je ostal odmor »prazen«, neizkoriščen. V glavnem se je nadaljeval dvogovor dveh glavnih protagonistov te konference na ravni zunanjih ministrov — med ZDA in ZSSR. Povod ali »izgovor« za ta dvogovor sta dve razstavi — sovjetska v New Yorku, ki so jo odprli 30. junija in bo trajala do 10. avgusta, ter ameriška, ki jo bodo odprli v Moskvi 25. julija in bo trajala do 6. septembra.

Sovjetsko razstavo v New Yorku je prišel odpret prvi podpredsednik sovjetske vlade Kozlov, ki ga imajo nekateri za naslednika Hruščeva. Kot že pred njim podpredsednik Mikojan, je tudi Kozlov takoj po otvoritvenih svečanostih odletel v Washington, kjer se je sestel z ameriškim vodilnim državniki — tudi s predsednikom Eisenhowerjem. Stedila je vrsta pomirljivih, koeksistenčnih ponudb; govora je bilo tudi o tem, da bi morala sovjetski in ameriški narod obnoviti prijateljstvo, ki se je skovalo v Berlinu je Kozlov odgovarjal, da Sovjeti v nobenem primeru niso stivali ultimata, marveč so predlagali le ustanovitev mešane zahodno in vzhodno nemške komisije, ki naj bi v 18 mesecih poskušala rešitev za berlinsko vprašanje. Če ne bi dosegli zadovoljive rešitve, naj bi zunanji ministri spet sedli za okroglo mizo in naprej iskali pot iz slepe ulice. »Ali je predlog za razgovore ultimatum«, je vprašal Kozlov na tiskovni konferenci, na kateri so deževala vprašanja. Hkrati pa je povedal, da Rusi nad ženevsko konferenco niso obupali; da menijo, da lahko do pozitivne rezultate, pa četudi jih ne

bi, da bi bilo koristno in potrebno, da bi se sestali šefi štirih velikih držav. Američani niso bili kaj preveč prepričani v praktično vrednost izjav, ki jih je dajal visoki gost iz Sovjetske zveze. Prav te dni je namreč ameriški tisk objavil razgovor, ki ga je imel sovjetski ministar za zunanje zadeve Hruščov z ameriškim guvernerjem Avarellom Harimannom. Hruščev je le-temu brez ovinkov — sicer strogo privatno — povedal, da bodo Sovjeti sklenili separatno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo, če med velesilami ne bo prišlo do berlinskega sporazuma.

Toda Hruščev bo imel priložnost že konec julija bolj neposredno govoriti z Ameriko in povedati, kaj in kako misli Sovjetska zveza glede Berlina in sploh glede odnosov med Vzhodom in Zahodom. 25. julija bo namreč priletel v Moskvo ameriški podpredsednik Nixon, ki bo odprl ameriško razstavo v Sovjetski

zvezi. Kot njegov sovjetski kolega, bo tudi on izrazil to priložnost za razgovore na najvišji ravni in se bo sestel tudi s premierom Hruščevom. Kar zadeva ameriško stališče v tem dvogovoru pa je treba upoštevati tudi bistveni notranji element. Leta 1960. bodo predsedniške volitve v ZDA; če se bo Nixon lahko vrnil v Washington s kakimi otipljivimi uspehi, oziroma če bodo razgovori v Zenevi dali kake otipljive rezultate v smeri zmanjšanja mednarodne napetosti, bo to nedvomno občutno in zanesljivo pripomoglo k za republikansko stranko; za njeno

DVE RAZSTAVI

ma na temelju zadnjih sovjetskih predlogov. Sovjetski premier je ob tem pripomnil, da bo Sovjetska zveza vojaško podprla Vzhodno Nemčijo, če bi zahodne sile skušale na silo izsiliti pristop do Berlina v primeru, da bi ga vzhodno-nemške oblasti zaprle... »Hruščev je potegnil Kozlovo preprogo izpod nog.« je komentiral del ameriškega tiska to izjavo Hruščeva, ki pa uradno še ni bila potrjena. Glasnik predsednika Eisenhowerja pa je povedal, da se Američani ne bodo pustili zastraševati in da je slednja izjava močno škodovala atmosferi za bodoče razgovore v Zenevi.

nega predsedniškega kandidata, ki bo nedvomno Nixon.

Toda razgovori v Zenevi niso in ne smejo biti le dvogovor med dvema velikanoma. Vsaka atomska eksplozija ima za posledico nekaj sto tisoč defektnih novorojenčkov, število rakastih obolenj se je samo v ZDA zaradi atomskih poskusov povečalo za milijon primerov, zaradi ogromnih izdatkov v popolnoma neproduktivne svrhe pa se razlika med razvitiimi in nerazvitiimi deželami vedno bolj veča, kar ustvarja vse bolj eksplozivno vzdušje v mednarodnem svetu in kompleksira stvari. Zato je treba gledati na ženevske razgovore s potrpljenjem in razumevanjem, pa četudi se zde dolgovzeti in brez otipljivih uspehov. V danih okoliščinah pomeni uspeh že to, da se položaj ne slabša, vsak, še tako majhen korak naprej pa odpira možnosti za nadaljnji razplet stvari v pozitivni smeri.

Nova sodobna trgovina

Novo mesto je dobilo spet nov sodobno urejen trgovski lokal na Glavnem trgu, ki je že tretji v kratkem razdobju. Uredilo ga je podjetje Obrtnik, Ljubljana — obrat Novo mesto, v nekdanjih prostorih šiviljske delavnice. Ko smo poslovali obrata tov. Ivana Donata vprašali, zakaj so uredili nov lokal, je povedal:

»Stari prostori, pri vstopu Ceste komandanta Staneta na Glavni trg so bili neprimerni. Strank tam nismo mogli posrečiti tako kot smo želeli, niti povečati izbire blaga. V gradnjo, ureditev in opremo novega lokala smo vložili 4 milijone dinarjev. Ni nam žal, ker vemo, da smo potrošniku

ustregli. V novem lokalu bo mo prodajali konfekcijo, čevlje in kratko plieno blago.«

Trgovci, posnemajte!

Vodovod STIČNA-TREBNJE-DOBRNIC

OLO Novo mesto je sklenil z OLO Ljubljana pogodbo o dograditvi vodovoda Stična-Trebnje-Dobrnica. V ta namen je bilo dodeljenih 88 milijonov 762 tisoč dinarjev iz republi-

skih sredstev, ki so bila vsa uporabljena pri gradnji vodovoda na področju OLO Ljubljana okolica. Za dograditev vodovoda na področju Trebnje-Dobrnica je potrebnih še 76 milijonov 676 tisoč dinarjev. Na osnovi sklenjene pogodbe bo OLO Ljubljana prispeval 24 milijonov 759 tisoč dinarjev, ostali znesek pa bo prispeval okraj Novo mesto. Vodovod bo dograjen leta 1961.

S sejmišča

V ponedeljek 6. julija so na novomeškem sejmišču pripeljali 750 prašičev in 140 glav govejivine. Za prašiče so zahtevali od 2800 do 16.000 din, za vole 125 din za kg, za krave 80 din kg in za junce od 30 — 70.000 din.

OBVEŠČAMO VSE PRIDELOVALCE, da odkupujemo VSE VRSTE ŽIT

od individualnih proizvajalcev preko kmetijskih zadrug, od socialističnega sektorja preko naših področnih skladišč

V SLEDEČIH KRAJIH:

Novo mesto, skladišče »ŽITO«	telefon 198
Domžale, mlina »Žito«, Vir	» 205
Kranj, skladišče »Žito«	» 313
Lesce, skladišče »Žito«	» 332
Vrhnika, mlina »Žito«	» 34
Ljubljana, uprava	» 31-573

PO DNEVNIH CENAH. TRGOVSKO IN PREDELOVALNO PODJETJE »ŽITO« LJUBLJANA Čufarjeva 2

Spremembe v voznem redu STRAŽA-NOVO MESTO

Od 10. julija dalje bosta v odhodnih vlakov iz postaje Straža v Novo mesto začeli veljati dve spremembi:

Jutranji vlak bo od jutri dalje odhajal iz Straže ob 6.20 in prispel v Novo mesto ob 6.47; popoldanski vlak bo odhajal iz Straže ob 15.30 in bo prispel v Novo mesto ob 15.47. Sprememba je zelo ugodna predvsem za uslužbence, ki delajo v Novem mestu, kot tudi za delavce na Novolesovem gradilišču.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

KAIRO — Etiopski cesar je 29. junija po petdnevni obiski zapustil egiptovski prestolnico in odletel v Sovjetsko zvezo. Ob odhodu je bila objavljena deklaracija, ki pravi, da bosta obe državi že naprej težili k ureditvanju sklepev Bandunga in Akre.

NEW DELHI. — Kongresna stranka je sklenila, da bo uradno priporočila deseti vladi v Kerali — eni izmed indijskih držav, v kateri je na vladi komunistična partija — naj razpiše nove volitve. Kerali je indijska država, ki ima najmanjši procent neplemenitih, na zadnjih volitvah je prisla na oblast komunistična partija, ki je razpisala agrarno reformo in reformo šolstva. Ker so vse ostale stranke nasprotovale vladnim ukrepom, je prišlo do demonstracij, med katerimi je bilo več desetih ljudi ubitih, okrog 20.000 pa jih je bilo aretiranih. V Kerali je prišel tudi premier Nehru, da bi razpisal nove volitve.

KAIRO — Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je prispel 1. julija v Kairo, Razgovarjal se je o plovi po Sueskem prekopu in o palestinskih beguncih. Egipt je namreč 21. maja spet ustavil neko ladjo in zaplenil izraelsko blago, ki ga je prevažala. Izrael je zagrozil s represalijami in pritožbo Varnostnemu svetu. Hammarskjöld pa je pred prihodom v Kairo predlagal OZN, naj bi se palestinski begunci vključili v nacionalno življenje držav, v katerih so našli zatočišče. Temu arabske države Izrael dovolil beguncem povra-

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri »ROG«, trgovsko podjetje engros, NOVO MESTO, razpisuje delovno mesto

šefa računovodstva

Pogoji: visoka strokovna izobrazba in 2 leti prakse v računovodstvu, ali srednja strokovna izobrazba in 5 let prakse v samostojnem računovodstvu. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe 1. 9. 1959 ali po dogovoru. Pismene ponudbe z opisom strokovne izobrazbe in službovanja pošljite na spodnji naslov do 25. julija 1959.

»ROG«, trgovsko podjetje, engros NOVO MESTO

KAKO JE Z DUŠEVNO BOLNIMI OSEBAMI IN S KRONIČNIMI ALKOHOLIKI

»Vsa vas se ga boji«

Ze zadnjih smo opozorili, da je problem duševno bolnih oseb in kroničnih alkoholikov v našem okraju prerasel okvir delovnega področja tajništva za notranje zadeve. Postal je resen problem celotne družbe, zlasti pa še organov zdravstveno-socialne skrbstvene službe. Zato je bilo to vprašanje prva točka zadnje seje okrajnega sveta za notranje zadeve, katerega so se udeležili razen članov sveta tudi zdravstveni, socialni in drugi javni družbeni delavci. Po poročilu načelnika okr. tajništva so udeleženci seje razpravljali o ukrepih, ki so na tem področju potrebni.

Za zadnjih smo opozorili, da je problem duševno bolnih oseb in kroničnih alkoholikov v našem okraju prerasel okvir delovnega področja tajništva za notranje zadeve. Postal je resen problem celotne družbe, zlasti pa še organov zdravstveno-socialne skrbstvene službe. Zato je bilo to vprašanje prva točka zadnje seje okrajnega sveta za notranje zadeve, katerega so se udeležili razen članov sveta tudi zdravstveni, socialni in drugi javni družbeni delavci. Po poročilu načelnika okr. tajništva so udeleženci seje razpravljali o ukrepih, ki so na tem področju potrebni.

Ne postransko vprašanje, temveč pereč družbeni problem

Na seji je zdravnik dr. Franc Hübscher med drugim poročal, da so statistični podatki o problematiki alkoholikov porazni. Nujno bi bilo treba uresničiti zamisel o ustanovitvi zavoda za zdravljenje alkoholikov, ki jih zdaj zdravijo tudi v bolnišnici za duševne bolezni v Polju, kamor pa taki ljudje ne spadajo, niti ne vpliva nanje okolica pozitivno. O ustanovitvi takega zavoda je povzročila zahteva, da bi vzpostavili tudi več dispanzerjev za zdravljenje alkoholikov.

novomeške bolnišnice, kamor so pripeljali otroka, ki je imel v krvi 5-promilsko koncentracijo alkohola, ali primer, ko je imel umobolni pribl. 2-promilsko koncentracijo alkohola v krvi. Obe življenji so zdravnik le s težavo rešil.

Proti alkoholizmu je potreben naštren in vsestranski boj; predvsem mora biti usmerjen na mladino, kateri moramo nuditi kar največ cenjenih sadnih sokov. Hujše alkoholike kaže obvezno zdraviti in izločiti iz družbe, dokler ne ozdravijo. — Ker približno 80 odstotkov vseh kaznivih dejanj zoper življenje in telo zakrivajo alkoholiki, jih ukrepi sodišča pogosto napotijo v bolnišnice, vendar do tega dostikrat ne pride. — Učinkovitost ukrepov je zato seveda majhna. S problemom je v tesni zvezi tudi vzgoja staršev v otročnih krajih. To je med drugim tudi dolžnost množičnih organizacij in društev. Sestanki staršev v šolah, pouk moralne vzgoje, ustanavljanje mlečnih restavracij, novih šolskih kuhinj, vse to in še marsikaj je treba smotno izkoristiti v naštrenem boju proti alkoholizmu, ki postaja narodno zlo.

reša vprašanja na način, ki je reševali. Vsi odgovorni organi morajo pri tem sodelovati in skupno poskrbeti, da bi dobili primerne prostore za zdravljenje duševno obolelih oseb; mor- da bi kazalo za te namene uporabiti grad Oreške nad Bizeljskim, ki je zdaj neizkoriščen. — Rešiti bi morali tudi vprašanje dispanzerjev za zdravljenje alkoholikov; odgovarjajoče prostore bi lahko uredili tudi z manjšimi sredstvi.

Problem je tu; gre za usodo številnih družin in še številnejših otrok, ki v okolju duševno bolnih oseb in alkoholikov trpe in propadajo. Dolžnost družbe je, da prepreči njihovo hiranje in da jim onemogoči pot v kriminal. Dolžnost in naloga organizacij Socialistične zveze, Zveze borcev in drugih je, da pred temi vprašanji ne skrivajo očel. Nevarnost je tu, postaviti bi moramo pred vse naše ljudstvo in o njej javno, odločno spregovoriti!

bami in kroničnimi pijanci s svojimi področji. Pri tem naj jim pomagajo bolnišnice, ambulance in zdravstvene postaje. Ugotoviti naj, kako te osebe žive doma ali pri skrbnikih, zlasti še one, ki so prepuščene same sebi in potrebujejo tudi primerno socialno podporo;

— socialni in zdravstveni organi naj zlasti temeljito prouče vse primere agresivnih (napadnih) oseb, zbero podatke o njihovih dejanjih ter predlagajo zanje sprejem v bolnišnico za duševne bolezni v Ljubljani — Polje;

— tudi krajevni odbori naj za svoje področje ugotovijo razne negativne pojave duševno bolnih oseb in kroničnih pijancev. Skrbstvenim organom pri občini naj predlagajo potrebne ukrepe;

— pristojni organi naj od časa do časa pregledujejo razmere in življenje duševno bolnih oseb in kroničnih alkoholikov;

— vodstva šol, ki opažajo negativne pojave na otrocih družin, v katerih so duševno bolne osebe in kronični alkoholiki, naj o tem sproti obveščajo skrbstvene organe pri občini, pomenijo pa naj se z njimi tudi o potrebnih ukrepih, da bo duševno in telesno zdravje otrok obvarovano;

Kostanjeviški obrat Industrije perila Novo mesto je začel obratovati maja lani. Zaposluje 62 ljudi, ki delajo v dveh izmenah. Njihovi proizvodi so moške srajce ter otroški in moški jopiči. Večina zaposlenih delavk se je delu pridružila.

V prvem mesecu obratovanja so imeli zaposlenih 5 ljudi, ki so izdelali 1229 kosov perila na mesec. Število zaposlenih je iz meseca v mesec narasčalo, narasčala pa je tudi produktivnost, tako da so lanskega septembra izdelali 8900 kosov na mesec, marca letos pa že 13.000.

Plan razvoja obrata je predvideval, da bodo že avgusta lani dobili dva posebna stroja ter po enega za šivanje luknjic in gumbov. Te stroje je moral kupiti v inozemstvu, vendar ne dobe deviz. Ostalih 22 strojev, ki jih obrat še ima, je izdelal naše mlinarske tovarne. S popolno strojno opremo bi bilo omogočeno delo po tekočem traku brez zastoja, obrat pa bi lahko zaposlil še 25 delavk. Mimogrede povedano: obrat je dobil že 150 prošelj za sprejem v službo, čeprav niso razpisali nobenega oglasa, da bodo sprejemali novr delovno silo!

13. JULIJ - PRAZNIK ŽUŽEMBERKA

Na ta dan leta 1942 je bil Žužemberk prvič osvobojen. Zahodno dolenski odred je izgnal iz trga fašistično italijanske vojske in postavil prvo partizansko komando mesta, kmalu zatem pa so bile prve volitve v narodnoosvobodilni odbor. Osvoboditev Žužemberka ni pomenila le veselja domačinov, temveč je ojašala pohod partizanski vojski preko

Krke v Kočevski Rog, kjer je bilo vodstvo NOV in OF slovenskega naroda. Zato spada 13. julij med pomembne dneve zgodovine Žužemberka ter osvobodilnega boja in je ostal v spominu vsega ljudstva Suhe krajine, ki ga je proglasilo za svoj občinski praznik. Letos ga praznujejo že osmič in je ta dan posvečen dvojnemu spominu: spominu partizanskih

borb v Suhji krajini in 40-letnici ZKJ in SKOJ.

Na predvečer tega dne bodo po vsej Suhji krajini zagoreli kresovi, ob njih pa bomo obujali spomine na prehojeno pot naše borbe. Spomnili se bomo tudi vseh žrtev za zmago, ki nam je prinesla socialno in nacionalno osvoboditev. 13. julija bo v Žužemberku zborovanje na trgu, nato bomo položili vence na spominsko ploščo padlega sloveskega aktiva. Po slavnostnem delu proslave bo ocenjevalna vožnja z motornimi vozili.

Piknik v Polhovem Gradcu

Skoraj 200 ameriških Slovencev, ki so na obisku v domovini se je v soboto zbralo v Polhovem Gradcu na pikniku. Razen njih se je slavja udeležilo še kakih 800 domačinov in svojcev. Polhograjsčani so poskrbeli, da so se gostje pri njih kar najbolje počutili. Nastopili so s folklornimi plesi, igrala pa sta domača godba in Avsenički. V imenu Izseljenke matice je goste pozdravila Zima Vrščaj, za prisrčne besede pa so se zahvalili zastopniki različnih organizacij ameriških Slovencev g. Pestotnik, Vidler in Sušnik.

VII. brigada spet doma!

V petek zjutraj se je vrnila v Novo mesto VII. novomeška MDB Milan Majcen, ki je delala na odseku avto ceste Negotino - Demir Kapija. Na železniški postaji je brigado počakala novomeška mladina in lokalna mladinska delovna brigada, ki dela na stadionu. Brigada je dosegla lepe uspehe, saj je postala šestkrat udarna in bila enkrat pohvaljena. V posameznih dekadah je dosegala naslednje rezultate: I. dekada 152%, II. dekada 127%, III. dekada 122%, IV. dekada 143%, V. dekada 136%, VI. dekada 120%. Vse to pazorno kaže, da je brigada zaslužila visoko priznanje.

Mnogo brigadirjev je napravilo praktične izpite. Tako je 17 mladincev napravilo šoferški izpit, 23 traktoristi (pet celje pokličenega), 21 foto tečaj, 12 kino tečaj, 16 tečaj tehnike v gospodinjstvu, 5 zidarski tečaj, 30 mladincev je dobilo naziv udarnika, 40 jih je bilo pa pohvaljenih. V mladinsko organizacijo so sprejeli 35 mladincev, veliko mladincev pa je izrazilo željo, da bi postali člani Zveze komunistov.

Brigada je imela okoli 25 predavanj iz vseh področij, razen tega pa vrsto političnih informacij z najvažnejšimi dogodki doma in v svetu. Izrednim uspehom, ki jih je dosegla brigada na vseh področjih, se pridružujemo s čestitkami!

Proslavili smo DAN BORCA

V Sočeah so odkrili skupno grobnico 380 padlih hrvaških in slovenskih partizanov. Preko sedem tisoč ljudi se je zbralo na lepi spominski svečanosti. Med gosti so bili tudi sekretar za prosto Izvršnega sveta LERS Bojan Poljak - Stjenka, general Milan Zeželj, general-major Jan Lokovšek in polkovnik Lado Mišič. Grobnico je uredila Zveza borcev s področja NRH. Stevilni stari borci so spet v prijateljskem pomenu obudili spomine na slavne dni borbe.

Na Zalovcih so odkrili spominsko ploščo v hiši, kjer je bila prva prehodna partizanska bolnišnica na Dolenjskem. Bolnišnico je v času NOB organiziral narodni heroj Vinko Robek, ki je bil na slavnosti prisoten. Lep spored so pripravili učenci osnovne šole Smarjeta, sodelovala pa je tudi novomeška godba na pihala. Okoliško prebivalstvo se je v lepem številu zbralo na prireditvi.

Na Prežeku pri Sentjermerju je na dan borca prvič posvetila električna luč. Proslavo, združeno s tem pomembnim dogodkom, je organizirala Zveza borcev Sentjermerja. Prebivalci Čerovega loga bodo imeli zjutraj močnejši tok, ker je vod razbremenjen, vsaj v okolici Prežeka pa bodo v kratkem elektrificirane, hkrati z gradom Prežek, ki je lep zgodovinski spomenik.

Dopisujte v okrajno glasilo SZDL »Dolenjski list«!

Od srpa do kombajna

Zene zadružnice in mladi zadružniki Kmetijske zadruge Straža so v sodelovanju z Ljudsko tehniko v nedeljo, 5. julija popoldne priredili demonstracijo kmetijske orodja in strojev v Jurki vasi. Približno 500 okoliških prebivalcev se je z zanimanjem opazovalo razne načine žetve, od žetve žanjic s srpom, preko žetve s koso, z odlagalko brez snopovjalnika in končno žetev s kombajnom. Vsi gledalci so bili seveda najbolj navdušeni za kombajn, ki ga je vodil en sam človek, vendar je v enakem času požel in omlatil 10-krat večjo površino kot jo je poželo 11 žanjic. »Ta pa ta, s tem bomo pa delali!« je bil splošen zaključek vseh kmetovalcev, sprejet z velikim navdušenjem. Ko je bila žetev opravljena, so se prebivalci zavrteli na veseličnem prostoru in se še marsikaj pogovorili, največ pa o kombajnu in o tem, kako pomembna je v razvoju kmetijske proizvodnje agrotehnika.

Bolnišnice - naša velika skrb

V torek, 26. maja, je bilo v sejni dvorani OLO posvetovanje o tem, kako odpraviti težavno stanje v brežiški in novomeški bolnišnici. Na posvetovanju je bil tudi sekretar republiškega sveta za zdravstvo LRS dr. Tone Ravnikar, prisotni so bili predsednik OLO Niko Belopavlič, podpredsednica ing. Vilma Pirkovič, predstavniki obeh bolnišnic in domači gospodarstveniki ter strokovnjaki. V obeh bolnišnicah je zaradi pomanjkanja posteljnih zmogljivosti in funkcionalnih prostorov ter naraščajočih potreb postalo stanje tako kritično, da je potrebna nujna rešitev.

Brežiška bolnišnica je bila zgrajena pred 80 leti. V tem razdobju se ni povečala, nabavljali so le novo opremo in skrbeli za vzdrževalna dela. Kljub temu je število ležišč danes trikrat večje kot je bilo ob ustanovitvi. Današnja bolnišnica ima 71 posteljami, kirurški oddelki s 45 posteljami, ginekološko-porodniški oddelki s 24 posteljami, infektološki s 38 posteljami in pljučni s 40 posteljami. Ker so zaradi rastočih potreb širili število ležišč na škodo funkcionalnih prostorov, so ti tako utesnjeni, da več ne zadošajo. Potrebujemo novo kuhinjo, kotlarno, pralnico, kopalnico, upravne prostore, razne shrambe ter lekarniške, laboratorijske in ambulantne prostore. Leta 1953 je bolnišnica opravila 54.825 ostrih dni, lani pa celo 68.879 ostrih dni pri enakem številu ležišč. Ker običajna zmogljivost ležišč dovoljuje le 48.483 ostrih dni na leto, je bilo torej lani opravljenih kar 19.396 ostrih dni več. Bolnišnica je presegla lani republiški povpreček izkoriščenosti ležišč za 12,5%.

V novomeški bolnišnici je posebno težavno stanje na kirurškem in ginekološko - porodniškem oddelku. V stavbi je samo ena operacijska dvorana, ki jo uporabljata oba oddelka za vse vrste operacij! Premalo je ležišč in funkcionalnih prostorov. Zaradi pritiska novih pacientov morajo porodnice zapuščati oddelke 5. dan po porodu, laže operirani 8. dan po operaciji in težje operirani 9. ali devet dni. Leta 1953 se je v novomeški bolnišnici zdravilo 4.674 bolnikov, 87.997 dni, lani pa je bilo sprejetih 11.342 bolnikov, ki so na oddelkih ležali 139.134 dni! Zaradi predčasnega odpustanja bolnikov se zdravljenje mnogokrat zavleče, kar je le v škodo skupnosti. Lani je bilo na kirurškem in ginekološkem oddelku opravljenih 9.451 operacij. Nobeden od teh dveh oddelkov nima šok sobe. Porodniški oddelki je brez sobe za dojenčke, tako da leži vsoh tudi 35 do-

jenčkov na dveh posteljah. 33 postelj stoji na prostoru, kjer bi jih smelo stati le 350. Enako žalostno je stanje v funkcionalnih prostorih, ki so premajhni in zato ne ustrezajo več svojemu namenu. Tudi s sanitarijami so težave, saj na ginekološko-porodniškem oddelku uporablja 46 pacientk eno stranišče. Razen tečaj, ki so v že obstoječih oddelkih, stalno naraščajo potrebe po ustanavljanju novih oddelkov.

Nekateri oddelki bodo opuščeni

Pred razpravo o ukrepih, ki bi stanje izboljšali, so na posvetovanju razpravljali o oddelkih, ki jih oboje bolnišnici imata. Nekateri oddelki se v praksi gospodarsko ne obnesejo, ker niso nikdar polno zasedeni. Povsed v svetu ustanavljajo manjše število bolniških centrov z vsemi oddelki, druge bolnišnice pa se omejujejo le na oddelke splošne prakse. To rešitev so sprejeli tudi na tem posvetovanju. Brežiška bolnišnica bo zato počasi opustila infektološki in pljučni oddelki ter obdržala le kirurškega, internega, ginekološko-porodniškega in otroškega. Glavni bolniški center v Novem mestu ko bo zgrajen, bo imel vse oddelke, ki so za področje Dolenjske, Posavje in Bele krajine potrebni.

V merilu republike skušamo v bolnišnicah doseči takšno število postelj, da bi jih prišlo 5 na 1.000 prebivalcev. Zato bi zdaj morali v obeh bolnišnicah imeti 700 ležišč. Primanjkuje jih torej še blizu 100. Posteljne zmogljivosti brežiške bolnišnice trenutno zadoščajo za njeno področje. V novomeški bolnišnici pa ležišč primanjkuje.

Brežiški predlog: zidava nove stavbe

Predstavniki brežiške bolnišnice so predlagali zidavo nove 3-nadstropne stavbe, ki bi stala 80 milijonov dinarjev. Počevko sredstev imajo že zbranih. V stavbi bi opremili le kletne prostore, ostali dve nadstropji pa smo zastekli in ju opremili: pozneje vzporedno s potrebami in z možnostmi. V novo stavbo bi preselili upravne in funkcionalne prostore, v stari pa uredili sanitarije. Ker so vsi načrti že pripravljeni, bodo lahko pričeli graditi že letos, tako da bodo prihodnje pomlad novi prostori vseljivi.

V Novem mestu: začasni provizorij z 80 posteljami

Predstavniki novomeške bolnišnice so predlagali dve rešitvi: gradnjo nove stavbe za enega od obeh kritičnih oddelkov - na desni strani Krke, tam kjer je predviden prostor za novi bolniški center, ali pa dozidavo stavbe, ki sta v njej kirurški in ginekološko-porodniški oddelki. V razpravi so oba predloga zavrnili. Prvi je nesprejemljiv zato, ker načrti še niso pripravljani in bi novi oddelki na desni strani Krke lahko sprejeli prve bolnike šele čez pet let. Sedanje stanje zahteva nujno rešitev, naglica bi pa že škodovala, zato so misli na novogradnjo opustili. Tudi predlog za dozidavo stare stavbe je nesprejemljiv, ker bi morali medtem oba oddelka, ki sta najbolj kritična, zapreti. Razen tega bi

dozidava stala prav toliko kot novogradnja, vprašanja pa ne bi zadovoljivo rešila. Zato so se odločili za nov predlog. Pri kirurškem oddelku bodo še letos zgradili začasni provizorij z zmogljivostjo 80 ležišč, ki bo zadoščal, dokler ne bo zgrajen nov bolniški center na desni strani Krke. V stari stavbi bodo tako dobili dovolj prostora za ureditev sanitarij ter za opremo posebne operacijske dvorane za ginekološki oddelki.

Vprašanje obeh bolnišnic je torej rešeno. Brežiška je našla rešitev, ki upošteva nadaljnji razvoj, novomeška pa je zasnilo. Zato bodo začeli takoj pripravljati načrte za gradnjo novega bolniškega centra na desni strani Krke.

● Bralcem smo posredovali le bežen pogled v težave naših bolnišnic. Iz tega lahko razberemo, da zdravstveno osebje v naših bolnišnicah pod zelo težkimi pogoji deluje v dobro nam vseh in res zasluži javno priznanje. Bralci pa bodo videli tudi to, da predstavniki oblasti stoje pogosto pred težkimi vprašanji. Naš okraj je gospodarsko še nerazvit in potrebe večkrat narekujejo kaj, za kar ni na razpolago sredstev. Kljub temu, s trudom in naporom delo rešitev, ki je gospodarska in hkrati zadovoljiva, potrebam, kar je lepo razvidno prav na primeru naših bolnišnic.

M. Jakopec

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Na zadnjem zasedanju pred počitnicami je Zvezna skupščina razen drugih sprejela tudi osnovni zakon o socialnem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev. Na istem zasedanju so razpravljali tudi o letošnji žitni letini. Naše bralce smo s temi stvarmi že seznanili, toda kljub temu bomo zapisali nekaj podatkov o letini, saj so navedbe zanimive in novi. V Srbiji ter v Makedoniji pa tudi po Hrvaški Slavoniji so žita v glavnem pozebli. Povprečni donos pšenice na hektar je znašal kakih 18 in pol metrskih stotov. Tako visokega povprečja še nismo dosegli. Zlasti velike uspehe pri pridelovanju žit pa imajo na družbenih posevkih, saj so na posestvu »Beograd« (Pančevački Rit) pridelali celo sto metrskih stotov, kar je značilen državni rekord, če lahko tako rečemo. Sicer pa so na posevkih pridelali povprečno 50 metrskih stotov pšenice tam, kjer so sejali izključno italijanske sorte. Prvi sadovi žetve potemtakem po-

4 milijone ton

trjujejo doseganje centve. Pridelali bomo kake štiri milijone ton pšenice in riži, to je za četrtilno več, kakor smo predvidevali s planom šele za leto 1961. Letošnja letina bo tudi za kakih 600 tisoč ton večja kot je bila v rekordnem letu 1957.

Tudi drugih pridelkov bo znatno več kot prejšnja leta. Ocenjujejo, da bo tudi pridelek koruze rekorden in bo presegal pridelek v letu 1957, ko smo jo pridelali 5,7 milijonov ton. Niš slabše ne kaže sladkorna pesa, pa tudi sadja in grozdja bo dovolj. S tolikimskim pridelkom žit bomo lahko uredili preskrbo prebivalstva in industrije z lastno proizvodnjo, saj smo predvidevali, da bomo potrebovali v letu 1961 okoli tri in pol milijona ton žita. Ze letos smo torej presegli ta načrt za pol milijona ton. Dosedaj smo vsako leto uvažali iz ZDA približno milijon ton pšenice. Ta kredit odplačujemo v naši valuti, s čimer nam je bilo mnogo pomagane. Sedaj pa bomo lahko ta sredstva uporabili za druge namene. Iz istih razlogov smo predlagali tudi vladi ZSSR, naj bi spremenili dogovore za letošnje izmenjavo. Gre namreč za to, da pšenice ne potrebujemo in bi bilo koristno, če bi uvozili kakšne druge izdelke oziroma pridelke. V vsakem primeru nam bo od letošnje letine ostalo precej žita za rezerve in smo tako celo dve leti prej, kot smo predvidevali, postali neodvisni od uvoza. To vsekakor potrjuje pravilnost naše politike v razvoju socialističnega kmetijstva in kaže na vse prednosti kooperacije kmetovalcev z zadrugami. Ti uspehi nam odpirajo možnosti, da v kmeljskih in prihodnjih letih napredujemo še hitreje. Na skupščini so izrecno pohvalili kmetijske strokovnjake, zadruge in vse tisoče delovnih kmetov, ki so v kooperaciji dosegli tako nagen napredek v proizvodnji.

Dobra letina je tu. Sedaj pa je zelo važna stvar, kako bomo spravili bogato letino. Pravočasno bo treba pripraviti skladišča, pa čeprav zasnila, zato da se ne bi pridelki kvarili. Na zadnje zasedanje pred počitnicami se je sestala tudi republiška ljudska skupščina, ki je sprejela več zakonskih predpisov s področja stanovanjske zakonodaje.

V današnjem pregledu bi prav na kratko omenili še načrt zakona o financiranju stanovanjske izgradnje. Takrat, ko smo sprejemali zakone o stanovanjskih skupnostih ter druge zakone s področja stanovanjske zakonodaje, smo zapisali, da manjka še zakon, ki bo uredil še financiranje stanovanjske gradnje. Osnutek tega zakona je sedaj pripravljen in jeseni bo o njem razpravljala skupščina. Problem, ki jih bo urejal ta zakon, so izredno važni. Naj navedemo samo to, da sedanje najemnine za stanovanja pokrijejo komaj 40% stroškov za vzdrževanje stanovanj in njihovo amortizacijo. Z novim zakonom je predvideno, naj bi v najemnine vključili vseh stroškov stanovanja, pa tudi amortizacija naj bi bila vključena v to. Tako bomo prešli na ekonomsko najemnine, s čimer bomo dosegli predvsem dvoje: prvi bodo prebivalci, ki bodo želeli dobiti stanovanje, zahtevali gradnjo čim cenejših stanovanj, takih, kot jih dejansko potrebujejo, zato da bodo najemnine primerne njihovim zaslužkom in zmogljivostim. Po drugi strani pa bomo s tem dosegli bolj smotno izkoriščanje že zgrajenih stanovanj. V marsikakšnem velikem stanovanju živita le po dva družinska člana, ker se jima to izplača. Pozneje, ko bodo uveljavljene ekonomske najemnine, bo marsikdo zamenjal stanovanje, ki ni dovolj zasedeno, s cenejšim. Razlogov, ki narekujejo take spremembe, je še mnogo ter bomo o tem še precej pisali. Bralce moramo seznaniti le s tem, da se bodo primerno povečanju najemnine povečali tudi zaslužki vseh zaposlenih. Razumljivo, kdo bo živel v cenejšem stanovanju, bo celo na boljšem, kdo bo imel najmodernejša stanovanja, bo pa nekoliko na slabšem.

Ob desetletnici CMD

Pred današnjim pokrajinskim občnim zborom Cirilmetodijevskega društva katoliških duhovnikov LRS (CMD) in pred desetletnico ustanovitve CMD na Dolenjskem smo se obrnili na pokrajinskega predsednika CMD, gospoda Ljuzeta Zabkarja, župnika v Črnomlju, in ga prosili, da je odgovoril na naslednja vprašanja.

Gospod predsednik, ali bi nam hotel v kratkem in strnjem pregledu obrazložiti glavna načela dela CMD za Dolenjsko v preteklih letih?

CMD je stanovsko duhovniško društvo v Sloveniji; glavni namen organizacije je, da v sedanjih družbenih stvarnostih poiskoe odgovorno mesto za duhovnike, ki hočemo biti predvsem dobri, patriotični duhovniki, zvesti Cerkvi in domovini. V življenju društva je zato 10 let dokaj dolga doba, polna iskanja novih misli in pobud, ki je zadevalo in še zadeva na razne težave. Zaradi uspešnosti ideje in zavoljo trdnosti pridobitev tako med NOB kot danes v svobodi smo člani CMD menja, da je in ostane potrebno dejansko vključenje v društveno dejavnost. So pa nečlani še danes menja, da bi se lahko temu odgovornemu delu ognili, da bi lahko ...

brez težav vse to pametno uredil.

Ce se dotaknem prvih začetkov našega društva, bi navedel, da smo dolenjski duhovniki že na osvobojenem ozemlju, predvsem v Beli krajini, imeli stike z ljudsko oblastjo. Prvi tak skupni sestanek je bil v Črnomlju 13. aprila 1944 v našem župnišču, o čemer pričča spominska plošča. Tu so bile tudi prve seje Verske komisije pri SNOS v letih 1944 in 1945. Iz iniciativnih odborov se je kasneje porajalo naše društvo in dozorelo na ustanovnem občnem zboru 20. septembra 1949 v Ljubljani, ko je sprejelo društvena pravila in svoj idejni program. Tako je bilo ustanovljeno CMD z namenom, da se zbližajo odnosi med Cerkvijo in oblastjo, pri čemer je bila vloga društva podobna mostu, ki povezuje. Temu programu smo ostali vseskozi zvesti. Zbiramo se na rednih se-

stankih, študiramo stanovska vprašanja, predavamo in referiramo ter rešujemo različne probleme sporazumno z ljudsko oblastjo. Trenutno je članov CMD v Sloveniji 471, ki so organizirani v okrajnih društvih; imamo pokrajinske odbore in glavni odbor v Ljubljani. Na leto so najmanj 4 okrajni sestanki in po dve pokrajinski proslavi. Na Brezju, v Mariboru in Ptujju prirejamo študijske tečaje, imamo pevski zbor, povezani smo z brateškimi stanovskimi društvi v drugih republikah; imamo svojo duhovniško zadrugo v Ljubljani, kjer lahko nabavljamo vse potrebno za opravljanje liturgičnih opravil. Naše tovarne prav rade naredijo blago in druge predmete, ki jih prodajamo v lastni trgovini.

Zanima nas, kako so gospodje duhovniki, predvsem člani CMD, sprejeli in podpisovali resolucijo o dvojezičnem solstvu na Koroskem.

Vsem duhovnikom je znano, kako se je naše politično vodstvo borilo za priznanje dvojezičnega solstva na Koroskem. Se vedno ne vidimo jasnih

uspehov in zavoljo tega je čisto prav, da je CMD pokrenilo akcijo za podpisovanje resolucije o Koroskih med slovensko duhovščino. Menda res ne bi smelo biti duhovnika med Slovenci, ki ga to vprašanje ne bi zadevalo, saj je življenjskega pomena za naše ljudi na Koroskem. Resolucijo smo podpisovali na aprilskih društvnih sestankih po vsej Sloveniji. V Prekmurju, na Koprskem, v Kočevju in še drugod so jo podpisovali tudi vsi nečlani in člani CMD. Na Dolenjskem so resolucijo podpisali predvsem v Beli krajini in v bivšem krškem okraju, zelo slabo pa v mejah starega nove meškega okraja, kjer so jo podpisali samo člani CMD. Čemu je tu nečlani niso podpisali, nam je nerazumljivo.

Zanima nas odgovor, ali se mladi duhovniki vključujejo v naše društvo, in če se ne, zakaj ne po vašem mnenju?

Na to vprašanje sem že večkrat odgovoril. Poudariti moram, da so redki primeri, zlasti na Dolenjskem, da bi kakšen mlajši duhovnik vstopil v naše društvo. Vendar vstopajo, na seji IO CMD smo 18. junija sprejeli 7 novih članov-mladih duhovnikov. Počas se to vprašanje rešuje in menim, da bodo gospodje spoznali, da je zanje koristno, če se vključijo v dru-

štvene vrste. Branj jim nihče ne, to je jasno. Na ordinarija se nihče ne more izgovarjati, ker škof nikomur ne brani vstopiti v CMD. Nikakor pa nečemo društva komurkoli vsiljevati. Vsekakor pa mora biti dolenjskim duhovnikom enkrat za vselej jasno, da ne morejo biti več predstavniki nečesa, kar več ne obstaja in da je konec prejšnjih komandnih položajev. Za slovenski katolicizem tudi ne bi bilo koristno sklicevanje na privilegije, ki so jih včasih uživali. Treba se je seznaniti z današnjo stvarnostjo, se v njo vzleteti in vedeti, da je mogoče kaj doseči samo v tesni povezavi a stanovskim društvom, ki že ima svoje mesto v naši javnosti.

Kako ocenjujete, gospod predsednik, sodelovanje društva in njegovih članov z ljudsko oblastjo?

Naj odgovorim na to vprašanje z besedami mojega dobrega prijatelja in voditelja Udruženja pravoslavnikov svetiščevskih FLRJ profesor Milana Smiljančiča, ki jih je govoril kot zvezni poslanec na skupščini v Beogradu: »Delati bomo z vami, ker smo prepričani, da je dobro družbe tudi naše dobro. Napredek v naši domovini je tudi naš napredek. Sreča v naši domovini je

tudi naša sreča. Delati bomo z vami in hkrati ostali zvesti svojemu verskemu prepričanju in duhovniškimi dolžnostim. Hočemo iti z vami po skupni poti. V tem sodelovanju ne bomo podudarjali onega, kar nas loči, temveč predvsem želimo to, kar nas združuje. Tako bomo skupno hodili po poti, ki resnično vodi v srečnejšo bodočnost!«

Naj dodam tem besedam še konkretno misel. Od leta 1943 dalje pa vse do danes sem bil z ljudsko oblastjo v najboljših odnosih, tako kot duhovnik kakor tudi viden funkcionar društva CMD. Sodelovanje med društvom in oblastjo je v vsakem oziru koristno. Želim samo, da bi se tudi v bodoče odnosil med nami tako ugodno razvijal, v dobrobit skupnosti.

Kaj sodite a sklepil in delu društvenih sestankov, o katerih nadaljnega dela CMD in pripravah na 10. letnico obstoja društva?

razvil kot drugod po naši domovini. Konstruktivna kritika je bila zelo dobra in je presodila zelo dobro posamezne dogodke in napore. Izbrali smo nove odbornike in delegate za peti redni občni zbor CMD, ki bo l. 1. 2. septembra v Ljubljani.

Vse naše društveno delo je v letošnjem jubilejnem letu usmerjeno na kar najbolj slovesen V. občni zbor CMD. V duhu 10-letnice so bili vsi dosedanja sestanki; okrajne proslave in pokrajinske konference pa so uvod v to manifestacijo društvene obstoja. Izdan bo »Zbornik za 10-letnico CMD«, pripravila se celovečerni nastop pevskega zbora s programom nabožnih, narodnih in partizanskih pesmi. Razstavljena bo dokumentacija društva in liturgičnih predmetov, povabjeni so gostje iz drugih republik in podobno. Na občnem zboru bomo manifestirali veliko idejo bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov, rešitni in iskreni patriotizem slovenskih duhovnikov, idejo mednarodnega miru in aktivne koeksistence med vsemi narodi na svetu. Seveda pa bomo na prvem mestu pomagali graditi pot k dobrom odnosom med Cerkvijo in državo in uspehu naše skupne, lepše socialistične bodočnosti.

Gostinci: ODLIČNO IN SLABO

Začela sva na spodnji meji okraja. Naloga: obisk nekaterih večjih gostinskih podjetij sredi tujске sezone. Vzorik: ponovne pritožbe, da s turizmom in gostinstvom pri nas ni vse v redu. »Na Dolenjskem cvička sploh nimate!« — očitek gostov in slučajnih popotnikov. Zato sva pokušala »cviček« in cviček, ki je dolenjska specialiteta. Še pred odhodom na pot pa sva pogledala v knjigo ing. Miška Judeža »Kletarstvo«. Tako je zapisal o cvičku: »Cviček je rdečkast, lahko, kiselo-kislo vino iz različenih modrih in belih sort, torej mešano vino.«

Dež je bil, ko je brzela naša »škoda« proti Mokricam. Na ozkem mostičku smo ustavili, ker nam je vhod zapiral TAM. »Škoda« smo zapeljali nazaj pred mostiček in se pokušali prebiti v grad peš. Spet ni šlo, ker je bil TAM velik ravno prav, da je zaprl ves vhod. Zunanaj dež. Nikjer žive duše. Deset minut nas je prelo. Naši klici »na pomoč« brez odziva. Šele na trobojenje sirene našega avtomobila je iz gradu prišel šofer TAMA, skočil zadaj na svoj avto, se virtuočno spustil v kabino in nam očistil vhod.

Tista z repom

Spet sem se vrnil k onima dekletoma. Direktorja ni doma, kdo ga nadomešča? — Tista z repom. Hihihhi, sta se zamejali.

Pogovor z gosti

— Šte tu na dopustu? — Ne, Delamo. — Kaj? — Tišina. — Kako se počutite tu? Kakšna je postrežba, hrana? — Napišite tako, kakor ste se sami počutili. — Družila sva se nasveta.

Sprehod po gradu

V prvem in drugem nadstropju je na arkadnem hodniku lep samozgodovinski razgled. Dež stopota po strehah. Le zakaj je na gradu streha, se vprašujem. Če je ne bi bilo bi vsaj del izbrisan latovščino, napisano po straniščih in še marsikje po zidovih in vratih.

Na vratih v sobe kjer stanujejo gostje, sta po dve številki, ena napisana s črno barvo in ena kovinska pritrjena z vijaki. Katera je prava, premišljam? Mimogrede me

Brošuri se pozna, da je tiskana na Hrvaškem, čeprav tiskarna ni navedena. Spisal jo je dr. Ivan Brčić, član Povlašnega društva Hrvatske. Končuje jo z ugotovitvijo: Ker danes so Mokrice — »Gostišče Mokrice«. Kdo je kriv, sem se vprašal. Gostišču gotovo primanjkuje sredstev in torej ne more vzdrževati vsega grada. Tudi zavod za varstvo spomenikov nima sredstev. Občnina? Je revna. Vendar moramo nekaj ukreniti z združenimi močmi, ali pa bodimo tiho. Zaprimo usta in ne pojmo o »lepo ohranjenem gradu, sobah, restavraciji itd. To je namreč neodgovornost.

Zadovoljstvo v Čateških Toplicah

Dež je še vedno rahlo pršil, ko smo se ustavili v Čateških Toplicah. V restavraciji 10, 15 ljudi. Televizor, Komaj seveda, že pride natakarcica.

- Zelite?
- Dva decj cvička...
- ...in nekaj brezalkoholnega, ga, dva Miloš. Kaj pa imate?
- Vino.
- Ne, brezalkoholnega mi-slim: Kokto?
- Kokto nimamo.
- Pa malinovec.
- S kislo vodo, ker nimamo sifona.

Kaj smo videli in doživeli v naših zdraviliščih in gostiščih

Postrežena sva bila tako. Vendar tisti cviček ni bil cviček, ampak zametna črnina, ki je cvičku podlaga. Stal je 44 din, se pravi 2 din več kot v Mokricah. Priznatj moramo, da je bila to najboljša pijača, ki smo jo pili na naši akciji.

Stranišče je bilo čisto. Papir na straniščni školjki, ker nimajo školjke zanj. Umivalnik, Milo. Brisača dve, kaj ena stregana.

- Lahko dobiva direktorja?
- Je na dopustu.
- Direktor med sezono na dopustu!

Postrežba: odlično!

- Na dvorišču sva naletela na dva gosta.
- Kako se počutite na zdravljenju?
- Dobro, samo dež nagaja.
- Kako preganjate čas, kadar dežuje?
- Na razpologo nam je knjžnica, gledamo televizijo, nekateri kvartajo.
- Postrežba?
- Odlična.

Kaj smo zvedeli na upravi

— Koliko gostov imate? — nas je zanimalo. — Danes jih je 90. — In koliko jih je bilo tega dne lani? — Lani jih je bilo 100. — Kaj pa število gostov v prvem polletju lanskega leta v primerjavi z letošnjim? — Do prvega julija 1986 jih je bilo 721, v enakem razdobju letos pa 948. Čeprav se zmožnosti obrata niso povečale. Vsako nedeljo imamo zdaj v sezoni tudi 500 do 600 prehodnih gostov. Najbolj nam primanjkuje prostorov za te. — Kaj pa investicije? — O tem vam bo povedala več računovodkinja.

Tam smo malo počakali, ker so delavci sprejemali plače, nato pa nam je računovodkinja rade volje ustregla. — Do leta 1981 nameravamo zgraditi nov hotel z vsemi stranskimi obrati, ki bo le za varovanje. Gradnja bo veljala 200 milijonov, oprema pa 70. Dosedanje prostore bomo nato uporabljali za prehodne goste. Naval je velik, posebno oddele je zgrajena vrto cesta. Pripravljamo tudi perspektivni načrt razvoja zdravilišča za 10 let.

Je štipendist začel?

V sprejemni pisarni sem naletel na praktikanta Hotelske šole, ki je povedal:

- Končal sem prvi letnik in sem tu na praktiki. Štipendira me občina Novo mesto.
- Občina Novo mesto? Kaj pa delate potem tukaj? Zakaj vas ne zaposlijo na svojem območju?
- Rekli so mi, da zdaj še ne znam nič in da me ne bodo nikjer držali na plačilnem seznamu samo zato, ker ne bom nič naredil. Tukaj sem na praktiki zato, ker sem si jo prisrbel sam in ker sem tu v bližini doma. Plače ne dobim nič. Uslužbenka, s katero delam, je zelo prijazna in mi pri delu pomaga ter me uči.
- Če občine ne bodo svojim štipendistom pomagale med njihovo prakso in še nekaj časa potem, ko pridejo iz šole, potem še precej časa ne bodo imele potrebnega kadra! V gostinstvu ostane le 6% absolventov gostinskih šol...

»Turško dobite takoj...«

V gostilni bivše Vinarške zadruge v Kostanjevici naju je mlado dekce, ki ni bilo oblečeno v natakarcico uniformo, takoj vprašalo po želji.

- Cviček.
- Bil je odličan in je stal samo 34 din.
- Imate košilo?
- Ne, samo »ajmohte«.
- Turško kavo?
- Dobite takoj. (Kritika, da v Kostanjevici ne dobijo črne kave, je medtem že prišla do ušes kostanjevskih gostincev. Celj zalegla jel)
- Ne, Hvala.
- Gostišče lepo urejeno. Stranišče alpsko, a čisto. Papir zavojni.

»Pse v lokal je prepo-vedano voditi«

Tak ali podoben napis je na vratih Bučarjeve gostilne v Kostanjevici, kjer sva kosila.

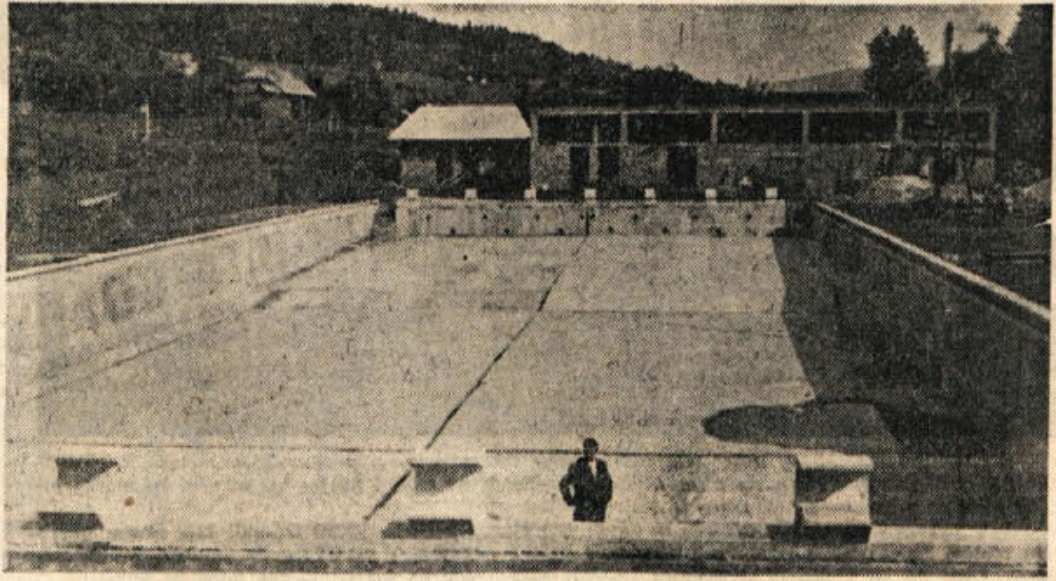
Velik kos svinjske pečenke, krompir, solata, dva kruha. Vse to stane samo 200 dinarjev. Tudi cviček je bil dober.

Za pogrjati: Pri mizi je navzile tablici na vratih čakal pes, kdaj bo padlo kaj od mize. Tla nepometna. Največ smeti pri točlini mizi. Stranišče alpsko, a ne dovolj čisto.

Se kratke zaključek. Posebnost kostanjevškega gostinstva so veliki, v oči bljode napis: »Ne pljuvajte na tla.« In »Pse v lokal voditi je prepovedano.« Teh napisov drugod ni več opaziti, snaga pa kljub temu ne zaostaja za ono v Kostanjevici. In še nekaj: v Kostanjevici naj razmišljajo tudi o prehrani gostov, ker »ajmohte« ne zadošča vsakomur!

Pri »CVIČKU«

Med Sentjernejem in Belo cerkvijo je neke delno poplavljenja cesta, vendar smo se le prebili do Krovovega in Šmarjeških Toplic. V gostilni »Cviček« smo malo počivali.

Pogled v še prazen novi bazen v Dolenskih Toplicah. Po izjavah tovaršev iz SGP PIONIR Novo mesto, bo bazen dogotovljen do 1. avgusta letos

ga poduhal, Natakarcica je takoj priznala:

- Modra frankinja.
- Direktor je povedal:

— Veste, pravi cviček je težko dobiti. Skoro bi lahko trdil, da ga ni. Nekoč smo ga kupili sod. Po barvi in okusu je bil dober, toda v njem 30% šmarnice.

In še:

- Pivo bomo prodajali letos samo v steklenicah, da ga nam ne bo treba točiti na roko in da ga bomo imeli lahko več vrst.
- Kakšne načrte delate?

Otočec — biser Dolenjske

Saj mu lahko rečemo biser, ko je pa tako drag. Za utemeljitev nekaj cen. Prve so iz zdravilišča Dolenjske Toplice, druge z Otočca: paradizna pečenka 180 — 190, pol ocvrtega piščanca 300 — 400, dunajski in pariški zrezek 180 — 190, naravni zrezek 160 — 180 itd. Upoštevati je treba, da je Otočec gostišče v izgradnji; in zato opročeno nekaterih dajstev. Kakšne bodo cene šele potem, ko bo gostišče redno obratovalo?

Direktorja nama je o cenah dejal:

— Režijo imamo veliko, zato so tudi cene visoke. Na režijo grede vsi telefonski pogovori, ki jih je zaradi gradnje precej; elektrika je draga in prevozi nas tudi precej stanejo. Gostinjska zbornica in mi smo deli predlog, da bi bil Otočec zaprt za goste, dokler ni gradnja končana.

Ko bo gotov, bo grad Otočec lepo gostišče. Z vsjo ljubeznijo bo restavriran, saj vodi restavriranje inženir Zavoda za varstvo spomenikov LRS. Nič ne more povedati točnega datuma, kdaj bo vse to gotovo. Investitor del je občina Novo mesto. Za gostinjsko ureditev odgovarja sedanji direktor gostišča. Za vso ureditev skupaj nekdo na okraju. Do tu je vse v redu. Narobe je le to, da je gostišče že odprto. Njegov direktor je nedvomno v zelo neprijetnem in težkem položaju. Mogoče kom klesajo zidarska dela po zidu, nosijo natakarciji ljudem jedi. Gostje so prisiljeni jesti hrano in prah. Kljub temu bodo morali gostišče za nekaj časa zapreti. Kdaj? Takrat ko bodo preurejali kuhinjo. Človeku se vsiljuje misel, da je tu posredi neodgovornost, ki je niso zakrivilli gostinci.

— Sa vaše mišljenje o gostinstvu?

- Predvsem primanjkuje v gostinstvu gostinskih delavcev, ker vsi beže v druge poklice.

Direktorja ni doma...

Restavracijski prostor Zdravilišča Dolenjske Toplice so lepo urejeni, čisti. Na mizah cvetje. Dve mladi gostji sta pravkar naravnali mizo, le ni stala dovolj trdno. Vprašali smo ju, kako se počutita.

- Sem smo prišli na izlet iz Postojne. Tu smo dva dni. Postrežba je dobra. Zadovoljni smo z vsem, samo ples smo pogrešali.

— Boste še prišli na Dolenjsko?

- Verjetno še.
- Tudi vrt in stranišče sta lepo urejena.

Radi bi povprašali direktorja o načrtih glede nadaljnje izgradnje Dolenjskih Toplic. Zanimna nas, kdaj bo gotov novi bazen pred topličkim parkom, kjer dograjujejo slačilnice. Toda v recepciji nam povedo, da ga ni doma. Zaj nimamo sreče z direktorji. Topliškega smo že pred dvema tednoma dvakrat iskali v popoldanskih urah; enkrat je bil v Ljubljani, drugič je moral ob šestih zvečer nujno v Sentjerneje. Danes se nam dozdeva, da bi moral biti tu, a v recepciji nam spet prijazno povedo, da ga res ni doma. Škoda, za nekaj informacij smo pri krajanji.

Zaključek o Mokricah in Otočcu

Obisk gostincev nam ni pokazal vsega. Tega tudi nismo pričakovali. Ne bomo hvallili dobrih podjetij, saj velja tudi zanje: dobro blago se samo hvalliti! Naj povemo glede slednjega en sam primer: pred tedni je obiskalo Novo mesto, Otočec in Šmarješke Toplice kakih 120 strokovnih učiteljev iz Ljubljane. Navdušeni nad pristno kapijico, dobrim obedom in kulturno postrežbo v novomeških gostinskih podjetjih in nad prijaznostjo v Šmarjeških Toplicah so se vrnili domov — Dolenjska pa je bogatejša za 120 propagandistov, ki bodo še prihajali k nam! Seveda tja, kjer smo jim nudili to, kar ljudje želijo — in od naše reklame upravičeno pričakujejo.

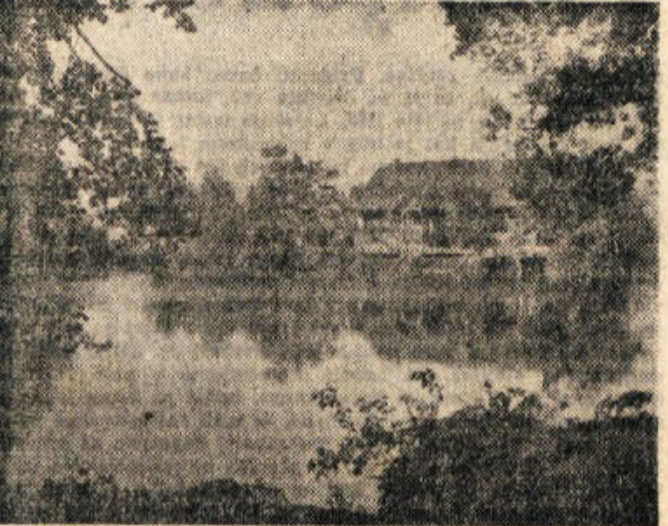
O Mokricah in Otočcu pa tole: mnogih naših in tujih gostje se ustavljajo v teh gradovih; s kakšnimi vtisi zapuščajo Dolenjsko, je vprašanje zase. Zato poudarjamo, da sta gostišči v Mokricah in Otočcu vsako zase resen opomin, kako ne smemo pričrati in razmahom turizma. V obeh primerih pa je gostinstvo za nastali položaj le neodgovorno!

Tudi danes nam ni treba ponavljati kjer gre za malomarnost, brezvestnost in površnost v gostinstvu, naj pristojni organi krepkeje postopajo! Turizem ometa postaja tudi za naš okraj pomembna gospodarska panoga, ki je ne sme nihče zanemarjati ali ji celo škodovati!

Miloš Jakopc — Jože Primo

Slaba matematika

V kotu restavracije nekaj zdoigocassenih gostov. Zajtrkujejo. Seveda k sosednji mizi. Natakarcček v precej zamazani bluzi in brez servirnega prti-

Okolica mokriškega gradu je čudovita; ko bi bila notranjost gradu in ostalo v njem vsaj polovico tako, bi bili že zelo zadovoljni...

ka je postavil pred sosedo zajtrk.

- Zelite? se obrne k nama.
- Dva zajtrka s čajem in dva decj cvička.

Komaj je natakarcček izgini za vrati na nasprotni strani restavracije, že se zasliši njegov glas prav do nas: grdo po južnjaško je zakiel.

Ne vem na čigav račun je bilo to izrečeno.

Natakarcica s frizuro »repe« nam je prinesla cviček. Zaj moramo povedati, da je bil to najslabši, kar smo ga pili na tej akciji.

- Kje ste kupili cviček?
- Ne vem.
- Kdaj bi vedel?
- Direktor.
- Je doma?
- Ne. Je nekam odpotoval.
- Ne vem kam.
- Kdaj se vrnet?
- Morda ob 12. uri.

Na zajtrk sva čakala samo 12 minut.

Račun nama je povedala natakarcica. Dva čaja po 48 din je 90, tri kruhe po 6 je 18 in oviček 42, je skupaj 160 dinarjev.

Pomoča samo za 10 din. To še kar gre...

Šovinizem na stranišču

Stranišče sem kmalu našel. Najprej sem se sicer zbal, da ne bom zašel v klet. Po stenah gredi, narodnost? žaljivi napis! ... Se več podpisov, napisov in datumov. Na vratih stranišča napis s svinčnikom: »MOSKI, ŽE-NS-KE. V školjkah obeh stranišču blato. Na ženskem stranišču manjka kos lesenega pokrivala. Stranišča na splošno zanemarjena, vendar so imela toaletni papir, umivalnik in kosa mila za pranje. Brisače ni bilo.

Gubčeva celica

— Mi lahko pokazete Gubčevu celico?

- Kar tamle pojdite, pa vam bodo že povedali, mi je razložil mlad fant.
- Tamle sem našel dve dekleti.
- Had bi zvedel, kje je Gubčeva celica.
- Mlajša:
- Ga ne poznam.
- Starjša:
- Kar tukaj pojdite.
- Tam gor so vodile očke stopnice. Po zidovih polno imen, datumov in ne vem česa še vsega. Odprt sem edina vrata. Bila so železna in so takoj delno padla s tečajev. Stopim v temo.
- Le kam vraga sem zašel?
- Poizkušal sem prigrizati luč. Električni vod je bil napeljan — žarnice ga nikjer. Čez čas so se oči privadile temi. Vrat naprej ni bilo. Pogledal sem natančneje in opazil spominsko ploščo. Pa to je ta Gubčeva celica.
- Tudi celica je imela mnogo napisov, datumov —
- Bilo je...

Vtisi popotnika na Dolenjskem

Tovariš urednik!

Pri nas razvijamo turizem in delamo propagando za razne naravne lepote, kraje itd., zelo pogosto pa je vse to račun brez krčmarja — vzeto dobesedno.

Dolenjska je privlačna zaradi milega podnebja, toplih voda, vinskih gor in velikih tihih gozdov, kjer se človek odpočije.

Iz Ljubljane je eno uro do Novega mesta, do Zagreba še eno uro, seveda z avtomobilom. Popotnik, ki potuje po Dolenjskem, ne nosi več hrane s seboj, kakor prva pojovna leta, pa se zgodi, da bi bilo to še vedno potrebno. Turizem brez gostinstva je nemogoč in to naj bi si zapomnili vsi gostinci, posebno ob prometnih cestah. Dolenjsko gostinstvo je v krizi!

Popotnik pričakuje na Dolenjskem dobre domače klobase ali salame, suho plečo, domač soržični kruh in kupico pristnega dolenjskega. Če dobi šofer še sadni sok (ki ga gostinec prav lahko pripravi jeseni za svoj obrat) in pa črno kavo ali čaj, smo končali z željami skromnega popotnika. K temu pride še pogrnjena miza s čistim prtom, vesel nasmeh in prijazna postrežba. To so dovolj skromne zahteve.

Zadnjič sem se peljal na Dolenjsko in moram reči, da še daleč ni pripravljen na mednarodni turizem, ker so v gostinstvu precejšnje pomanjkljivosti. Navadno se ustavimo v Trebnjem, kjer je več gostišč, le eno pa se odlikuje po čistoti, kvalitetni pijači in jedi ter hitri postrežbi. V Novem mestu poznamo nekaj dobrih gostišč z dobro kuhinjo, dalje proti Zagrebu ob novi cesti ni gostišč, ob stari pa vse paša. Lepa Kostanjevica na Krki je privabljala svoj čas mnogo letovišarjev. »Svicarija« — gostilna Sever in Bučar sta temeljavli, katera bo popotnika boljše postregla. Danes pa je drugače. Na zadnjem potovanju smo želeli v

gostilni »Pri Bučarju« štiri črne kave — nismo jih dobili. Kaj delate reklamo za Kostanjevico, če nimate prenočišč in prehrane v redu? Ravno ta kraj bi bil lahko zelo privlačna turistična točka, ker ima vse pogoje, razen gostišč. Vinarška zadruga bi lahko organizirala v »Kloštru« pod kostanjevo prodajo dolenjskih specialitet in prepričani smo, da bi bilo tudi tam, zlasti ob nedeljah, precej prometa. Obrati in podjetja so premalo gibčni, vse je preveč birokratsko.

Če se spomnim na svoječasne Šmarješke Toplice in jih primerjam z današnjimi, je velikanska razlika v dobro sedanjemu stanju. Jedl po želji so hitro in okusno pripravljene, želeli bi si tam le še pristna dolenjska vina. Tam sploh ogledalo v oblačilnico ne pa na vhod kopalništva! Vsako gostišče bi moralo imeti hladilnik, brez katerega je obratovanje v poletnih mesecih nemogoče. Potem je lahko ustrežni gostom s hitro pripravljenimi mesnimi jedmi. Novomeška mlečarna izdeluje prvostopenjsko maslo in razne sire, med katerimi je zelo čistan »Belpaese«. Brez hladilnikov ni mogoče imeti sira na zalogi in tudi ne jogurta, ki je »moderna« jed in pijača.

V Sentjerneju postrežejo še kar dobro, čeprav se neopravičeno hudojejo, da jim je požrla nova cesta ves zaslužek. V Cerklah se ni vedno ustaljati, jaz sem bil lani zelo razočaran v neki občestni gostilni.

V Krški vasi pri Prahu je včasih velika gneča in prav bi bilo, da bi imeli že pripravljene in zavite sendviče, potniki pa drobiž — tako bi se v nekaj minutah vse uredilo.

Brežice morajo svoje gostinstvo temeljito reorganizirati, če hočejo v turizmu kaj pomeniti. Mokrice so pa poglavje zase in bi bilo treba tam urediti ali odpraviti marsikaj. Se razumemo?

Božo Račič, Ljubljana

Škodljiva kratkovidnost

O štipendijah in politiki štipendiranja smo v zadnjem času že večkrat poročali. Ponovno smo podčrtali že zelo staro in za naš okraj še posebno perečo ugotovitev: strokovnih kadrov ne bomo imeli, če jih ne bomo štipendirali in tako navezali na potrebe naših občin, podjetij in ustanov. Od drugod nam jih ne bo nihče pošiljal!

Izobraževanje odraslih

Pri občinskem ljudskem odboru Novo mesto, svetu za prosveto in kulturo, je imenovana komisija za izobraževanje odraslih, katere naloga je organizirati center za izobraževanje odraslih in osnovati ustrezne šole.

Zavod za izobraževanje odraslih

Z odločbo OLO Novo mesto je ustanovljen v Novem mestu Zavod za izobraževanje odraslih. Zavod bo skrbel za izobraževanje delavcev, ki delajo v proizvodnji, za njihovo kvalifikacijo, za usposabljanje ljudi pri sodelovanju v organih delavskega in družbenega upravljanja ter za izobraževanje kmečkega prebivalstva. Te naloge bo uresničeval preko občinskih delavskih univerz s podporo občin in gospodarskih organizacij. Za ravnateljica zavoda je bila imenovana prof. Tatjana Belopavlovič, hkrati je pa bil imenovan tudi 17-članski upravni odbor zavoda.

Medtem ko štipendira OLO Novo mesto za svoje potrebe in potrebe svojih ustanov 92 srednješolcev v različnih strokovnih šolah, razen tega pa 114 visokošolcev, lahko ugotovimo, da bo to za potrebe okrajnega ljudskega odbora in njegovih ustanov oz. zavodov v perspektivi zadoščalo. Občinski ljudski odbori, ki jih imamo v okraju 11, pa štipendirajo skupno 183 srednješolcev in 71 visokošolcev. Kolikor poznamo razmere v občinskih upravah in stanje v občinskih ustanovah, moramo ugotoviti, da sedanji razpis ljudskih odborov ne upošteva resno dejanskega stanja in bodočih potreb oz. razvoja na svojem območju. Čeprav vsi vemo, kako velika je potreba po pravnih kadrih — pripravljajo se posebne pravne pisarne na sedežih ObLO, ki naj bi nudile državljanom vso pravno pomoč pri pisanju prošelj in vlog ter pod — v razpisih občinskih ljudskih odborov takih štipendij skorajda ne potrebujejo (kar seveda ni res), če bi človek namreč verjel sedanji razpisom štipendij.

Izobraževanje odraslih

Zato je treba politiko štipendiranja mnogih naših občinskih ljudskih odborov resno kritizirati. Možna je dvoje:

- ali se v posameznih primerih odgovorni tovariši na občinah nič ne zanimajo za dviganje strokovne ravni sedanjih kadrov oz. za pridobivanje takih novih kadrov,
- ali pa se lahkoverno zanašajo, da jim bodo take strokovnjake »poslali« iz okraja ali celo iz Ljubljane na podlagi golih potreb.

Ce mislijo slednje, so seveda v veliki zmoti. Mogoče pa je še tretje vprašanje:

- ali se ponekod dosegani kader v upravi boji za svoje položaje in zategadelj ni čutili želje po pridobivanju novih kadrov? Je vmes nezdrava ljubosumnost? Če, jo najostreje javno obsolamo. Tak način reševanja kadrovske politike nas ne bo pripeljal nikamor! Vprašanje je seveda tudi, če se politične organizacije v občinah s tako politiko strinjajo. Menda se ne, to pa bi morale z ukrepi tudi pokazati, saj jim verjetno ni vseeno, kako bo s strokovnimi kadri na njihovem področju čez tri, štiri leta ali pozneje.

Zato je resnično zadnji čas, da s tako škodljivo prakso in nemogočim odnosom do mladih kadrov prenehamo. Začetki je treba načrtno in sistematično štipendirati: za določeno mesto v državni upravi — štipendira tega in tega strokovnjaka, prav tako v gospodarskih organizacijah.

S tem seveda ne izločujemo sedanjih skrbi in prizadevanj, da dobimo na različna mesta sposobne ljudi! Nasprotno, oboje enotna politika. Vedeti pa je

treba, da je to edina pot za občine, da določijo za te namene čimveč sredstev.

Izobraževanje odraslih

Tam, kjer so morda doslej preveč enostransko štipendirali, pa je treba v primerih, ko bo šlo za zmanjšanje dosedanjih štipendij, poiskati prizadetemu mlademu človeku novega štipenditorja. Občinski ljudski odbori bodo s tem sprostiti svoje fondne in lahko štipendirali nove ljudi.

Izobraževanje odraslih

Na razstavi so prikazani grafični listi 16 slovenskih slikarjev, ki so bili partizani ali pa so trpeli v nacističnih koncentracijskih taboriščih. Nekateri teh umetnikov (Pirnat, Globočnik) danes na žalost več ne živijo in tako je prireditev razstave — Posavski muzej — počastil njih spomin s tem, da je ob prazniku dneva borcev prikazal na razstavi izbor njihovih najboljših grafičnih del iz vojne dobe.

Prvič so skupno razstavljali slovenski umetniki-partizani

domci, izgnanci, z otroci brez staršev.

Kot najmočnejša obtožba okupatorjevih zločinov in divjanja njihovih pomočnikov — domačih izdajalcev — izstopa ciklus lesorezov pokojnega Nikolaja Pirnata iz leta 1944 »Dokola je, ječe, gozdovi«, ki je na 12 listih umetniško globoko doživeto upodobil naslednje motive: Vdri so v naše domove — in jih požgali — Otroke, starce in žene so izgnali iz domov — umirali od

Bruner, 8. b novomeške osemletke: STRIC (lesorez)

Slovenska partizanska grafika

Za praznik dneva borcev so v dvorani doma JLA v Brežicah pretekli teden odprli razstavo »Slovenska partizanska grafika«, ki bo odprta od 1. do 12. julija. Otvoritevne slovesnosti se je udeležilo lepo število obiskovalcev, članov ZB in oficirjev JLA.

Na razstavi so prikazani grafični listi 16 slovenskih slikarjev, ki so bili partizani ali pa so trpeli v nacističnih koncentracijskih taboriščih. Nekateri teh umetnikov (Pirnat, Globočnik) danes na žalost več ne živijo in tako je prireditev razstave — Posavski muzej — počastil njih spomin s tem, da je ob prazniku dneva borcev prikazal na razstavi izbor njihovih najboljših grafičnih del iz vojne dobe.

Prvič so skupno razstavljali slovenski umetniki-partizani

V nedeljo - na zlet „Svobod“ v Celje

Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev Novo mesto vabi člane SVOBOD in prosvetnih društev v okraju, da se v kar največjem številu udeležijo velikega zleta, ki bo v nedeljo 12. julija v Celju! Obudimo spomin na velik predvojni šod Svobod v Celju, na katerem so najnaprednejše sile v stari Jugoslaviji odločno manifestirale ljudsko voljo po svobodi in pravici! V takratnih težkih pogojih je Partija, čeprav v ilegali, neprestano krepila svoje vrste in se borila za prosvetljevanje ljudstva. Fakratni zlet v Celju je bil predvsem ogromna manifestacija delavskega razreda in Komunistične partije in šele nato kulturna prireditel.

V pevskih zborih, v dramskih družinah, v športnih vrstah in organizacijah — povsod je bila tudi Partija. Navzlic vsemu terorju je nenehno opozarjala, da se bližajo najhujše preizkušnje, za katere je bila trdna povezanost delavskih množic najboljšje jamstvo na poti v novi svet.

Zato se udeležimo zleta v Celju! Člani Svobod in prosvetnih društev — povabite na zlet tudi prijatelje, znance in tovariše iz podjetij, ustanov in iz vaše okolice!

Na Radovici bodo dogradili šolo

Sola na Radovici pri Metliki je bila požgana med zadnjo svetovno vojno. Po odhodu Italijanov in prva leta po osvoboditvi je bil pouk v privatnih hišah, potem pa so le pričeli obnavljati porušene zidove in so šola znova spravili pod streho. Za silo so uredili dve šolski sobi in stanovanje za učitelja, tretja učilnica, klet in drugo pa je ostalo nedokončano. Prav tako poslopje še zdaj ni ometano, v obeh učilnicah pa je nameščena zastarela šolska oprema.

V svojem letošnjem proračunu je metliška občina slednjič zagotovila potrebna denarna sredstva, da se šola do kraja dogradi. Zato so se pred kratkim na Radovici sestali šolski odbor in zastopniki množičnih organizacij ter sklenili, da bodo vse vožnje opravili vsačani brezplačno, poleg tega pa prispevali pri gradnji tudi s prostovoljnimi delom. Zidarske dela bo prevzelo Belokranjsko gradbeno podjetje iz Crnomlja, izvršena pa morajo biti do novega šolskega leta. Dve učilnici bosta tudi opremljeni s sodobnim šolskim pohištvo.

Kmečka knjižna zbirka 1960

Kmečka knjižna zbirka, ki jo je prej izdajala založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani, bo izšla letos (za leto 1960) v založbi oddelka za tisk in propagando Glavne zadrzne zveze v Ljubljani. V zbirki bodo letos naslednje knjige: kmečki koledar za 1960 s pestro in zanimivo vsebino; znani roman srbskega pisatelja Branka Ćopića »Daleč je sonce« (v prevodu Marjana Javornika), ki je preveden že v več tujih jezikov; poljudno in razumljivo pisani referat Edvarda Kardelja »Problemi socialistične politike na vasi« ter kmetijski strokovni knjižici »Reja krav molznic« (ing. Errik Eiselt) in

ZGODOVINA SLOVENSKEGA NARODA

Ker se mnogo naročnikov kmečke knjižne zbirke iz prejšnjih let zanima, kaj je z nadaljevanjem Zgodovine slovenskega naroda, ki jo piše dr. Bogo Grafenauer in so že težki trije zvezki že pri Kmečki knjigi, obvešča oddelka za tisk in propagando pri Glavni zadrzni zvezi LRS vse, ki jih to zanima, da izide 4 zvezek Zgodovine v knjižni zbirki prihodnje leto in zatem bodo izhajali v tej zbirki redno tudi ostali zvezki do zaključka (predvidenih skupno osem zvezkov).

Visoka naklada — manjši stroški za izdajanje časnika! Poročajte o delu in življenju organizacij, društev in kolektivov v vašem kraju!

svoja grafična dela leta 1945, potem pa smo njihove liste lahko videli le tu in tam še na individualnih razstavah. V Brežicah je sedaj po dolgem času prikazana zopet skupna razstava, za katero je največ gradiva posodil umetniški oddelk Muzeja NOB, lepo število — tudi originalnih — grafičnih listov pa hrani oddelk NOB — Posavskem muzeju.

Vito Globočnik: avtoportret iz taborišča v Padovi

Pri vseh razstavljenih delih je mogoče opaziti isto značilnost, da umetniki-partizani doživljajo in izpovedujejo težko usodo našega naroda v letih 1941—1945. Njihovi lesorezi, litografije in linorezi pretresljivo obtožujejo naciste za mnoga tisoče talcev in nedolžnih žrtev, za nečloveško trpljenje in mučenje naših ljudi in vsega svobodoljubnega človeštva v zloglasnih koncentracijskih taboriščih Dachau, Mauthausen, Padova, Rab, Gonars... Obtožujejo domače izdajalce, obsejajo njihove žrve, »obesene na kolih«, »obesene čez cesto«, mučene, oskrnjene in trpeče slovenske matere in žene. Njihove litografije pretresljivo izpovedujejo žrtve in trpljenje naših ljudi ob požarih ognjiščih, ob razvalinah nekdanjih domov, sočustvujejo z brez-

ZA REFORMO

Šolski upravitelji se pripravljajo na uresničitev reforme

Okrajni svet za šolstvo je zagotovil sredstva za vrsto tečajev in seminarjev za prosvetne delavce, ki stoje pred odgovornimi nalogami za vsebinsko reformo našega šolstva. Tečajji in seminarji se bodo vrstili med polletnimi počitnicami in tudi še med prihodnjim šolskim letom. Seveda bodo sedanjemu programu morali slediti v naslednjih letih še novi, saj je reforma dolgotrajen proces, ki bo zahteval vedno več novih in novih spoznanj.

1. 2. in 3. julija so se zbrali upravitelji popolnih ter razvijajočih se osnovnih in strokovnih šol v Dijaškem domu v Smihelu, kjer so bili gostoljubno in kulturno sprejeti. Nekoliko prenatrpan program predavanja in razgovorov je kljub tej pomanjkljivosti zadovoljil vse navzoče. Začetno je bilo dejstvo, da so bili med predavatelji tudi zastopniki Okrajnega komiteja ZK, Okrajnega odbora SZDL in Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto. S tem je bila poudarjena družbena vloga šole in tudi odgovornost, ki jo nosi celotna družba do moderne preobrazbe teh tako važnih izobraževalnih ustanov.

Med referati načelnika Tajništva za šolstvo OLO Novo mesto in šolskih inšpektorjev so se razpravljali tudi izvajanja sodelavcev Zavoda za proučevanje šolstva LRS, Pedagoškega centra LRS in republiškega sveta za šolstvo.

Tovariški upravitelji so dobili mnogo dragocenih spodbud za svoje bodoče delo, marsikatero nejasnost so skušali med razgovori razjasniti, odgovorne činitele pa so tudi opozorili na nepravilnosti, ki se še vedno dogajajo v odnosu do šolskih odborov in šol samih.

Teme p družbeni vlogi šolskega upravitelja, o družbenem upravljanju, o perspektivnem razvoju šolstva v okraju, o vlogi upraviteljev matičnih šol, o učiteljskem kolektivu, o globalnosti ponka v reformirani šoli, o ocenjevanju učencev, o hospitacijah šolskega upravitelja, o momentih, ki prvi zaslužijo reformo, o reformiranju računskega pouka, o novem učnem načrtu, o novem šolskem zakonu in o svobodnih aktivnostih učencev bodo padle na rodovitna tla, če jih bodo v jeseni začeli vnašati v življenje enotni učiteljski kolektivi z upravitelji na čelu, seveda tudi s pomočjo dobrih in s čutom odgovornosti oplojenih šolskih odborov.

Severin Šali: VINICA in LUKOVDOLO

Srečanje z mrtvima pesnikoma

Lukovdol — nemara precej neznano ime, razen našim obkoljskim prebivalcem in partizanom, ki so hodili po Gorskem kotarju. Lukovdol je namreč v sosedni republikli Hrvatski; in povezan je s poveljo kakor Vinica tostran Kolpe. V Lukovdolu je bil rojen hrvaški književnik Ivan Goran Kovačić, avtor pesnitve »Jama«, enega od največjih in najbolj pretresljivih umetniških pričevanj naše ljudske revolucije. In moj drugi obisk velja njegovi rojstni vasi...

Dopoldansko sonce diši po pokosenih tratah in preliva svojo luč na Vinico in na Zupančičevo obilje na doprskem kipu v skromnem, them vrtičku njegovega rodnega doma. Zbogom, Poeti! Na spominski dan tvoje smrti sem se v tvoji rojstni; izbici srečal s teboj, in s tem očarivim kotičkom tvoje Bele krajine. S tvojim spominom ozarjen pojdem sedaj k tvojemu pesniškemu bratu v sosednji Kolpe...

Petrom se ustavimo na drugi strani viniskega mostu. Kako čudovit je pogled nazaj na Vinico nad Kolpo, in na prelepo vodovje te slovensko-hrvatske reke. Se nekaj skromnih kilometrov prahu in že smo na asfaltni Luiziani, sestri naše dolenskega magistrata. Odpeljejo me po nji, proti Reki in po siahdi štirinajstih kilometrih bomo na cilju. Nehote se nasmejem naseljem ob cesti: Zdihovec, Fratovec, nato — Rim! za Rimom pa Severin na Kupu. Ne vem, ali je to mesto ali trg, vsekakor sem se mu spoštljivo priklonil, saj sva si pač soimenjaka... Na koncu Severina zavijemo v desno in po štirih kilometrih nas s pomočjo pozdravi Lukovdol. Naselje, ki je bilo v starih časih skupaj s Severinom lastnina Frankopanov in Zrinjskih, ima prav svojevrstno — lukovdolsko narečje (z bogato bero pristnih slovenskih besedi). V tem narečju svojega kraja je Goran Kovačić napisal zbirko pesmi: »Ognji i rože«, in takole opelval domačo vas in njen okolici:

Około sela breg do brega Visoké hribov, čvrste, jake; I divije tvevi sakožake; Se javljajo iz grta sega... V dolu leži, ko na stoid, Milijade zlate lebov kruha, Milijade belé metrov ruha, Hrane konju, gazde, volu... Po priselo se gozdi zlati, Ruméni, piavi, žoti-stakli... »Ljudje so veseli, puntarski in dobročutni... njihov jezik je jezik veseljakov in puntarjev, jezik upora in muzike, je o svojih domačinih zapisal sam Goran, ki je tudi v svojem človeškem in pesniškem značaju skladno združil te značilnosti rodnega kraja. Ze leta 1937 je puntarsko-zanosito zapel v »Tugi nad domovinom«: Krv ée zapaliti svijelto i gorjet ée plamenom svetim, Gvozdje ée rastaliti kruto, smrt donijet ée rukama kletim! In leta 1941, v ognju osvobodilnega boja, je zabrusil sovragu v pesmi »Mrzimo vas«: Mrzimo vas, halje, Mrzimo, krvnici, Vi, pljačkarske rušlet U majšinoj kilei Kunu vašu djecu utrobe svih žena Ispod doma našeg, bombom

porušena. Stojim pred njegovo rojstno hišo, solidno hišo trgovske rodovine; skoraj je podobna Zupančičevi. Tudi danes je v nji trgovina. Nasproti, na gričku, stoji cerkev, malo v stran pokopališče. Okrog vasi pa »breg do brega«. Dva kilometra zračne črte je do Kolpe in slovenskih vasi ob nji. »Glejte, tamle gre Goranov stric«, mi pravi prodajalec v trgovini in pokaže starejšega moža v rumeni strajci. »Lahko ga kaj vprašate.« Kaj bi ga vprašal? Stric mi lahko pove, kako se je Goran tod igral, hodil v šolo, pasel živino. Ne, nič ne bom vprašal, pogovoril se bom le s

Pesnikovim spominom... Na hiši je plošča z Goranovim reliefom in napisom: U ovoj kući rodio se 21. ožujka 1913 hrvaški književnik Ivan Goran Kovačić, koji je za slobodu naroda poginuo kot Foče u Bosni srpnja 1943.

In spominjam se prvega srečanja z njim, leta 1940, ko so hrvaški književniki priredili v Ljubljani literarni večer. V polni operi je največji aplavz doživel prav Goran Kovačić s svojimi pesmimi v narečju Lukovdola. »Vi ste Severin, moja občina je pa tudi Severin,« mi je rekel, ko sva se po prireditvi spoznala. Istega leta sva imela še eno srečanje v zagrebški kavarni... Tukajle je bil torej rojen pisatelj prozne zbirke »Danj gnevs«, pesnik »Jame«, odlični prevajalec in borec NOB. Za novo leto 1943 je odšel v partizane skupaj s pesnikom Vladimirovom Nazorjem. Doživel je 4. in 5. ofenzivo, se boril in ustvarjal in ustvaril svojo nesmrtno »Jamo«. Že čez šest mesecev pa so ga ujeli četniki in zverinsko umorili.

Murenčiki godejo v travi okrog Goranove hiše. Vse je ena sama zoreča tišina, kakor da nisem v vasi, ampak nekje v globokem gozdu. In zdj se mi, da mi Pesnik šepeče svoje vesele verzé o domači vasi, o »Veseli krkvi«, »Petru harmonikašu« in »Martinovi bradi« o starem očetu Martinu, ki se

je ulegel na posteljo, se pokrili z dolgo brado in »tího je umrl«, potlej pa vsako noč:

Dok misec sveti, Na grobu je svetlo, pod kým Martin spi: velido da brada to mu se beli.

Iz te tišine in svetlobe poletnega sonca pa mi začno odmevati Pesnikove besede iz viharja in krvi, stoki oslepljenih in na pol zaklanih iz jame, kamor so jih pometali rablji:

Le rablju je skoz prste kri kapljala še topla, gosta, ko jih je zadržil v očesna dupla, ki so vanj sijala, za s nožem silja vrat mi bo odprl. Ta draga kraj zmurvila mi telo je in čutili kaplje sem kot solze svoje.

Ivan Goran Kovačić

Tudi Goran sam, veseli fant iz tele hiše, je šel skozi tako trpljenje in skoz tako smrt. Njegov delez v revoluciji je bil dvakrat dragocen, kajti bil je borec in pesnik. Kot dragulji se nam iz gromov in bliskov tistih veličastnih let utrinjajo in lesketajo njegovi verzé o boječini in uporu... Tako, končan je ta drugi obisk, to moje drugo srečanje z mrtvim pesnikom. Pretresljivo je kot prvo. Poet z Vinice je šel svojo življenjsko pot, zorel kakor sad in dozorel, ko je prišla ura. Ta njegov pesniški brat iz sosednje dežele je pa bil utrpan kakor cvet in kdove, kje je njegov zadnji dom. Toda če je bil utrpan, ni zvenel. Živ je in poječ, orosen s krvjo...

Pretrsljivo teko in se nizajo besede in verzé iz Goranove »Jame«, o slepem zaklanecu, ki so ga še živega vrgli med druge trupla v jamo, pa se je v nekakem rešil in so ga našli in rešili partizani. In vsa ta, do bolečine bridka slepečeva zgodba, se na koncu pesnitve spreminj v veličasten akord, v glas, ki privre kot šist in mogočen vzelec iz nesrečnikovega srca, in iz njegovih praznih očesnih dupelj:

Kdo ste, od kod? Ne vem. Vas sji me greje: zapojte mi... Zaživeli sem, to čutim, čeprav mi smrt je morda utele. Svobodo sveto, maščevanje stitim: iz vaše pesni luč oči mi vre, kot narod silna je, kot sonce žge!

Kovačićeva rojstna hiša (Foto: Peter Romanič)

SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA

Mogočna manifestacija PARTIZANA

II. zvezni zlet Partizana v Beogradu je bil velika manifestacija uspehov pripadnikov te naše največje telesnokulturne organizacije. Veliko slavje je nazval nekaterim manjšim spodbujanjem popolnega uspeha. Zadovoljni so bili številni gledalci, prav tako pa tudi množica nastopajočih od pionirjev, ki so imeli svoje nastope in tekmovalnja v prvem delu zleta (od 26. junija do 29. junija) do mladincev in članov, katerih nastopi in tekmovalnja so se vrstili od 30. junija do 5. julija. K uspešni poteku zleta so seveda prispevali tudi številni udeleženci iz novomeškega okraja. Večina od njih je nastopila v zletnih vajah, nekateri pa so nastopili tudi na številnih tekmovalnih in različnih športnih panogah in pošli prav lepe uspehe. V različnih panogah so tekmovalci iz novomeškega okraja (predvsem plavalci iz Krškega in atletičarji iz Novega mesta) prejeli 3 srebrnih medalj in 4 bronaste za prva, druga in tretja mesta, razen tega pa še 5 plaket in 25 diplom.

Kje naj začnemo? Letošnji zlet Partizana Jugoslavije je bil res največja in najbolj kakovostna množična telesnokulturna prireditelj v Jugoslaviji. Po nepopolnih podatkih je na letošnjem zletu nastopilo okoli 25.000 pripadnikov Partizana od pionirjev, pionirki in članov do starejših članov in članic. Njihovi nastopi in tekmovalnja so se vrstili nič manj kot 10 dni, zato kar ne vemo, kje naj začnemo. Najbolje bo, da glavne zletne prireditelje opišemo po vrstnem redu, kot so se vrstile.

Pionirji in pionirke so od vseh najprej nastopili pred Beograščani. Njihov prvi nastop je bil že 26. junija na stadionu na Tašmajdanu, ko so nastopili s telovadnimi sestavami na večerni akademiji. Glavni nastop pionirjev je bil zaradi dežja preložen za nedeljo na ponedeljek popoldne. Ta nastop si je bilo res vredno ogledati, saj lepih sestav ni manjkalo. Med najboljšie točke tega nastopa po aplombnem mnenju sodi vaja pionirski s travkovi, ki jo sestavljata Novomeška Nasa Smerdu, glasbeno spremljavo pa so napisali znani novomeški glasbenik Stane Fink. Pionirke, med katerimi jih je bilo tudi 32 iz novomeškega okraja, so zelo skladno in lepo izvajale slikovito sestavo, tako da je ta točka že med izvajanjem došla velik aplavz številnih gledalcev.

Drugi del zleta — mladinci in članski dnevi — se je pričel v sredo 1. julija, ko so se pričela prva zletna tekmovalnja. Med prvimi so tekmovali tudi atleti, ki so skupno s člani atletskih klubov nastopili na posamičnem prvenstvu Jugoslavije. Poročali smo že, da je v reprezentaciji Partizana Slovenije tudi 18 atletov in atletinjc novomeškega Partizana. Ti so se v Beogradu prav dobro izkazali, čeprav so tekmovali v ločenem prvenstvu. Najboljše rezultate so osvojili: pri mladincih Zaletec Tine v teku na 100 m s časom 11,4 (v predtekmovalju 11,3), pri mladinkah Hude Jelka v teku na 600 m s časom 1:46,7, pri članih Maznik Marjan v teku na 200 m, kjer je z odličnim časom 23,5 med najboljšimi; atleti — sprinterji Ju-

IV. jugoslovanski aero rally za pokal maršala Tita

Letošnji IV. aero rally se je letos odvijal po trasah avto ceste »Bratstvo-enotnost« in v treh glavnih etapah. Ljubljana—Zagreb, Zagreb—Beograd in Beograd—Novomeški aero klub sta zastopala Franc Klemenčič in Janez Arhar, ki sta v skupnem plasmaju zasedla 12. mesto od 21 nastopajočih. V posameznih etapah Ljubljana—Zagreb (116 km) sta zasedla 7. mesto, Zagreb—Beograd (419 km) 16. mesto in v zadnji Beograd—Niš (215 km) pa 3. mesto in prejela kot tretje plasiarica tekmovalca lepe praktične nagrade. Tekmovalci so v treh disciplinah: v točnem priložu na cilj, točnem pristanku in v izvidništvu neznanih objektov in naprav vzdolž etape. V disciplini izvidništva sta naša tekmovalca v skupnem plasmaju dosegla prvo mesto in zato prejela zlate plakete Zveznega odbora letalske zveze Jugoslavije. V skupnem plasmaju je prvo mesto osvojila dvojka iz Celja v postavi Mulej—Mirkic, ki je prejela prehodni pokal maršala Tita in nagrado komande JVL — letalo PO-2.

Tekmovalo se je na enotnem tipu domačega letala AERO-2, ki se je znova pokazalo še enkrat kot odlično letalo.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

»Kroničnih alkoholikov se bojimo...«

Intervju s predstojnikom kirurškega oddelka novomeške bolnišnice, primarijem dr. Otonom Bajcem

Da je alkoholizem v mnogih naših krajih, vaseh, zaselkih in v številnih družinah v mestih in vaseh resen družinski problem, ni nobena tajnost. Vinorodni značaj pokrajine, slabe navade, nizka stopnja zdravstvene prosvetljenosti in vrsta drugih čimiliteljev vpliva na pojav alkoholizma. Ne napovedujemo nobene »svete vojske« proti alkoholu; resno pa moramo podpreti napore Rdečega križa, naših socialno-zdravstvenih ustanov, šol, društev in organizacij, da se proti alkoholizmu, še posebej za proči uživanju alkohola med otroki in mladino, načrtno borimo!

Za to smo zaprosili predstojnika kirurškega oddelka novomeške bolnišnice primarija dr. OTONOM BAJCEA, da je za naše bralce odgovoril na pet vprašanj uredništva našega lista. Resne besede priznanega strokovnjaka-kirurga so hkrati tudi opomin ljudem, ki v uživanju vina ali drugih alkoholnih pijač ne poznajo prave mere.

1. Grdo bi bilo reči, da so Dolenjci pijanci, čeprav pridelajo precej dobre, pa žal tudi slabe kapljice. Pa vendar — večših so ljudje pill iz obupa, danes marsikje iz razvade. V svoji praksi v bolnišnici ste v preteklem desetletju prav gotovo nesterkrat naleteli tudi na problem alkoholizma v našem okraju. Kakšni so vaši vtisi glede tega?

2. Kakšne so najpogostnejše posledice alkoholizma, ki jih zdravniki v bolnišnici opazite na bolnikih, ki prihajajo na zdravljenje, ne glede na vzrok prihoda v bolnišnico?

Kroničnih alkoholikov se na kirurških oddelkih zelo bojimo. Saj imajo zaradi prekomernega zauživanja alkoholnih pijač okvarjene skoro vse notranje organe, prav posebno pa srce, jetra in ledvice. Ker je pa od funkcije teh organov pri vseh večjih operacijah odvisen uspeh zdravljenja, so podvrženi alkoholiki mnogo bolj različnim komplikacijam, ki se pojavijo v obliki operacij. Najbolj nevarne so tiste, ki so v zvezi s pljuči ali srcem, kjer dobivamo mnogo poškodb, ki so posledica prekomernega zaužitja alkohola.

desetink sekunde. Tudi ostali atleti in atletinje so se dobro odrezali.

Posebno poglavje so plavalci in vaterpolisti iz Krškega. Ti so bili na tekmovalnih v plavanju in vaterpolu razred zase, saj so skoraj v vseh disciplinah pobrali prva mesta, v nekaterih disciplinah pa celo vsa tri prva mesta. Samo plavalci iz Krškega so pobrali 7 zlatih, 6 srebrnih in 6 bronastih medalj, razen tega pa še plaketo za prvo mesto v tekmovalju v vaterpolu — mladinci.

Omenimo naj, da je v postavljanih kotovih zmagala pionirska vrsta Slovenije, v kateri so bili novomeški pionirji — taborniki svojevrstni rekorderji in zmagovalci.

Tekmovalci iz novomeškega okraja so nastopili tudi v nekaterih drugih panogah. Pionirji, pionirke in ostali oddečki so tekmovali v zletnih vajah. Vrsta, ki je dosegla več kot 9 točk je prejela posebno diplomu in plaketo. Iz novomeškega okraja je bilo nagrajenih 5 vrst: dve vrsti pionirki (Novo mesto in Metlika), dve vrsti starejših članic (Sevnica) in vrsta mladinc iz Trebnjega. V obojnem mnogobojju je nastopila le vrsta mladinc iz Novega mesta, ki je zmagala na republiškem prvenstvu. V Beogradu so se slabše odrezale, saj so bile komaj osme (pred njimi je bil Kranj — 2. mesto in Ljubljana — Nar. dom — 4. mesto), med posameznicami pa se je odlikovala Levčar Marica, ki je v zelo močni konkurenci zasedla četrto 4. mesto za štafetami Kladičarja, Crvene zvezde in ASK iz Splita s časom novega novomeškega rekorda 46,4 sekunde. Tudi tekačici Hudetova in Goršnova sta se v teku na 800 m dobro izkazali. V Partizanu konkurenci sta zasedli prvi dve mesta, v skupni konkurenci pa je bila Hudetova četrta z rezultatom 2:21,3 in Goršnova šesta s časom 2:28,6. To je letošnji najboljši čas Hudetove, Goršnova pa je nepričakovano izboljšala svoj osebni rekord za 6

ZENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO • ZENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO

So res podjetja kriva?

Mladini moramo nuditi več pomoči... Naša mladina je naša bodočnost... S takimi in podobnimi gesli vse preradi opletamo in jih stresamo z rokava ob vsaki priložnosti in na vsakem sestanku. Kaj pa včasih in ponekod nudimo mladini, našim najmlajšim, je drugo vprašanje. Mladine ne začnemo vzgajati pri petnajstih letih, temveč takoj, ko se otrok začne zavedati. S pravilno vzgojo od malega bo otrok postal človek, kakršnega si danes želimo — zaveden državljan socialistične domovine. Kdo naj vzgaja otroke zaposlenih staršev? Je ulica primeren vzgojitelj?

Novomeški otroški vrtec postaja v zaslonu preurejenem privatnem stanovanju. Moral bi sprejeti le 60 otrok, v varstvu pa jih imajo vedno okoli 70—75. Po velikosti in kubaturi zraka v prostorih, ki jih imajo na razpolago, novomeški DID ne ustreza niti zdravstvenim niti vzgojnim pogojem. Kaj naj stori uprava vrta, če pripelje ponoči uslužbenec triletnega otroka: »Moram nujno na pot, žena je v bolnišnici. Nimam nikogar, ki bi skrbel za otroka...« Jasno, da ga vzamejo in da se skrbi za otroka v varstvu. Sam je doma, nimamo nikogar, da bi ga pazil, mlada pa morava v službo. Tudi takega morajo vzeti. Podobnih primerov je je dosti in tako se nabere prekomerno števi-

lo otrok, ki preživijo dan pod nadzorstvom vzgojiteljice. Te alerce lepoto skrbijo zanje, jih uče ročnih del, pesmic itd., če se kateri malčkov ponesnaži, da mora vzgojiteljica oprati (v prvotni kuhinji upravnice, kar kopalnice ni) in preobleči (največkrat v perilo in obleke upravnicega sina...). Sobu, v kateri je bila pred leti pisarna, so preuredili včasno bivališče vzgojiteljice z novorojenčkom. Zčasno bivališče je postalo stanovanje (drugače ne dobi) in tako se je morala pisarna umakniti.

Več obratov družbene prehrane!

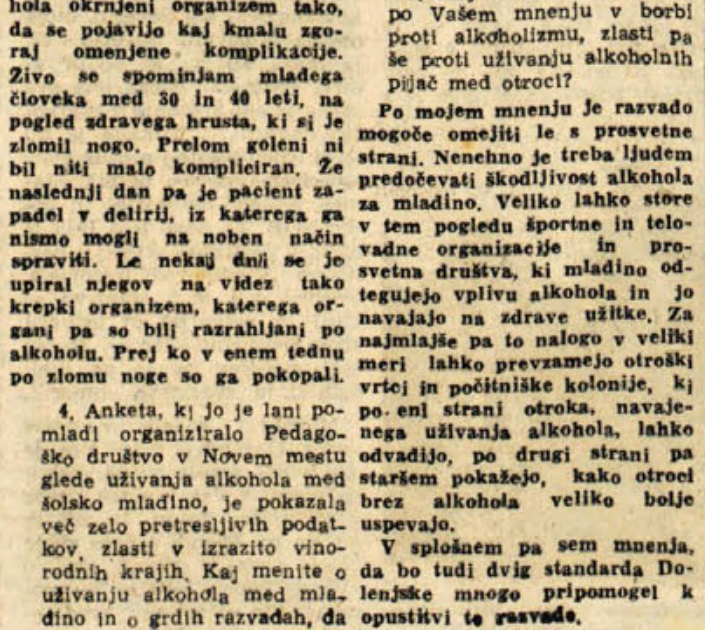
V »Mesecu družine in gospodinjstva« so organizirali Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Centralni zavod za napredek gospodinjstva in Centralni higienski zavod Slovenije posvetovanje o družbeni prehrani. V tem času je pregledal tudi naš zavod obrate družbene prehrane v novomeškem okraju. Pri tem smo ugotovili, da ima 14 podjetij obrate družbene prehrane: tri delavske uslužbenke restavracije v svojih kolektivih dobro urejeno, kot na primer IEV Semeč, Novotek v Novem mestu in tovarna zdravil Krka, nekatera podjetja v Sevnici itd. Brez aktivne-

Boljši zobje mladine

Na pobudo zobne klinike v Ljubljani so zobozdravstveni delavci občine Videm-Krško z veliko vneto in ljubeznivo pričelje marca 1958 s fluorizacijo zobovja pri vsej šolski mladini. Zajetih je bilo okrog 2000 otrok, ki so prejeli do konca junija 2 milijona fluor-kalcijevih tablet.

Ob zadnjih načrtnih pregledih zobovja so ugotovili, da ni bila fluorizacija zobovja brezuspešna, saj je pri otrokih od 7. do 10. leta starosti padel odstotek obolelega zobovja od 34 na 25%. Pri otrokih od 10. do 14. leta so ugotovili, da je bilo v letih 1956 in 1957 obolelega zobovja okrog 43 odst., medtem ko je po zaključeni fluorizaciji in sanaciji zobovja padel odstotek obolenja na 33 odstotkov.

DELOVNE HALJE ZA PISARNO. Ti trije moko-kako je lahko tu-deli nam kažejo, di tako oblačilo lepo, da se ne bomo v njem prav nič neprijetno počutili, precej pa bomo obvarovali obleko.

Novomeški lahkoletci so dosegli zadnje tedne več razveseljivih rekordov

ZENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO • ZENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO

So res podjetja kriva?

Težko je upravi odklanjati: tudi prošnje staršev drugih narodnosti, ki bi hoteli otroke zadnje leto pred šolo poslati v vrtec, da se priluce slovenščini.

»Podjetja ne odvajajo sredstev...«

Tako je stanje v novomeškem vrtcu. »Letos januarja bi morali pričeti z dozdavom«, nam je povedala upravnica Roza Perocičeva, »zadnji dan pred začetkom gradnje pa so bila dela ustavljena, češ da so zbori vložev v Kandiji zahtevali lasten vrtec in da se bo namesto pri nas gradil vrtec v Kandiji.« Ker o kakšnem vrtcu v Kandiji ni ne duha ne sluha še sedaj po več mesecih, smo povprašali na občini, kako je z zadevo.

»Načrti za kandijski vrtec so gotovi, predloženi so bili v odobritev«, so nam odgovorili.

»In kako je z sredstvi?«

»Zaenkrat sredstev še ni na razpolago. Podjetja ne odvajajo

Več obratov družbene prehrane!

doma s kmetij; da si v podjetju več prihranijo, niso zainteresirani za obratno kuhinjo, kljub temu, da je njihova hrana doma pomanjkljiva. Vodstva podjetij imajo večkrat težave zaradi razumevanje in tako se ti problemi le počasi odpravljajo.

Urejena prehrana dviga delovno storilnost in manjša številno obolenj. To vedo povedati podjetja, ki imajo prehrano za svoj kolektiv dobro urejeno, kot na primer IEV Semeč, Novotek v Novem mestu in tovarna zdravil Krka, nekatera podjetja v Sevnici itd. Brez aktivne-

Boljši zobje mladine

S fluorizacijo zobovja šolskih otrok v občini Videm-Krško je niso zaključili. Doslej so bili zajeti le otroci bivše občine Videm-Krško, medtem ko bodo v bodoče poskrbeli predvsem za otroke iz bodočih prvih razredov osnovne šole, kjer bodo vključeni tudi otroci kostanjeviškega področja.

V to deajo je bilo vloženih ogromno naporov zdravstvenega, prosvetnega in upravnega kadra občine Videm-Krško, ki so razen nekaterih izjem to plemenito delo dobro opravili. Posebno zahvalo zaslužijo osemlena šola Videm-Krško, Zdole in Raka, kjer so bili prosvetni delavci nosilci naporov za čim bolj množično udeležbo otrok in redno plačilo tablet.

Od Trebnjega do Sevnice

Trebnje: 4. julija je bila v Trebnjem svečanost na čast dneva borcev. Pred spomenikom padlih borcev, je govoril o pomenu tega praznika in o 40. obletnici ustanovitve KPJ Anton Smole, načelnik oddelka za splošne zadeve pri občinskem ljudskem odboru. Hkrati je dobil krajevna organizacija ZB svoj prapor, ki ga je na tej svečanosti prvič razvila. Pred spomenik 70 padlih borcev in 22 žrtev fašističnega nasilja, ki so bili doma s področja trebnjanskega krajevnega odbora, so položili vence.

Na področju kmetijske zadruge Trebnje so začeli z žetvijo in košnjo italijanskih vrst pšenice. Kooperacijsko imajo posejanih 17 ha, na katerih pričakujejo povprečen pridelek 3.000 kg na ha. Kmetijska zadruža je začela sklepati tudi pogodbe za pisanje goved starih nad 1 leto, ki bodo predvidoma prodana v inozemstvo. V 14 dneh so sklenili pogodbo za pisanje 54 goved, Teleta pa bo KZ oddala v pogodbeno pisanje v pitljišče na Kočevskem.

Mirna: »Dana« z Mirne je obrala svoja nasada ribezlja in malin. V obeh nasadih je napravila veliko škodo slana in toča, tako da so pridelali le 4% predvidenih pridelkov. Ribezlja so nabrali 2.000 kg, malin

pa 6.000 kg. Tovarna »Dana« je v dogovoru s sorodno tovarno v Ajdovščini o možnosti kooperacijske izdelave sadnih sokov.

Na Mirni, so pred kratkim prvič odkrili povsem zdrav izviro vode. Dvanajst izvirov, ki so jih našli prej, namreč ni bilo primernih za pitje in za izdelavo sifona, ki ga namerava izdelovati tovarna »Dana«. Zal pa je Mirenčanom zmanjkalo denarja za zajezitev odkritega izvira.

Strela, ki je 26. junija udarila v strelodol tovarne »Mirna« in preskočila od tam na električni vod ter izlazila eksplozivno plinotestne svetilke, je povzročila škodo za 850.000 dinarjev. Ljudje, predvsem delavci tovarne, so požar pogumno in poštvalno pogasili v desetih minutah.

KZ Mirna je letos izpopolnila svoj strojni park, kar jih je stalo 10 milijonov dinarjev. Vsi stroji so zaposleni 100%, čeprav so se pri KZ v začetku ball, da bodo stali nekateri neizkoriščeni. Zadrugi pa primanjkuje sezonske delovne sile predvsem za dela na ekonomiji.

Mokronog: Kooperanti KZ so začeli z ročno žetvijo italijanske. Zadruga pa je začela zbi-

ratu interesente-kmete, ki bi želi s kombajnom. Zbrali so že naročila za strojno žetjo na površini 15 ha. Zadruga se nima svojega kombajna, ampak si ga je sposodila od KPJ Dob. V obratu Telekomunikacij v Mokronogov popravljajo stare in koplejo nove nevtarizacijske jame. V teh jamah bodo uničevali kisline, ki bi bile drugače nevarne ribam v reki Mirni.

Krmelj: Proslave 150 letnice obstoja rudnika, ki je bila na dan rudarjev 3. julija, so se udeležili zastopniki Republiškega sindikata rudarjev in metalurgov, zastopniki okrajnega Novo mesto, občine Sevnica ter rudnikov Laško, Senovo, Kanjžarica in Trbovlje. Po proslavi, na kateri je govoril direktor rudnika Jože Knez, je sindikat rudnika povabil na malico upokojence, nekdajne delavce rudnika. Na proslavi in na vseh priložnostih je bila lepa udeležba.

Sevnica: Podjetje »Jugotina« je pripravilo elaborata za zgraditev obratov za izdelavo plošč in obrata za izdelavo sulfatke. Zdjaj čekajo, katerega bo odobrila republiška revizijska komisija. Obrat za izdelavo lesonitnih plošč bi začel z obratovanjem predvidoma čez 3

leta, stal pa bi 1,3 do 1,5 milijarde dinarjev. Taka razlika v investicijah je zaradi tega, ker se še niso odločili, kakšno kloridno centralo bi imeli. Za izdelavo obeh novih proizvodov bi porabili lesene odpadke, ki ostanejo pri izdelavi tanina in s katerim zdaj kurijo taninsko peč. To peč bodo v bodoče kurili s premogom.

V novo-poslovalnico trgovskega podjetja »Sloga« je bilo že dvakrat vložljeno. Dolgorprstneže, ki so vložili zadnjic — v noč od 4. na 5. julij — so že dobili. To akcijo so izvedli mladoletni vložniki.

Tudi KZ Sevnica je že začela z žetvijo italijanskih vrst pšenice. Računajo, da jo bodo pridelali 2.800 do 3.500 kg na hektar. Pšenica je prezimila dobro, škodovalo pa ji je preobilno deževje v zadnjem času. KZ je organizirala tudi pridelovanje lastnega semenskega krompirja.

Klevčji: Kmetijsko posestvo Klevčji ima posejan hmelj na osmih ha zemlje. Posestvo letos še nima svoje sušilnice, zato ga bo sušilo v Skočjanu. Razen hmeljarstva sta osnovni poselstvu še živinorejstvo in sadjarstvo. Pri pšenici, ki so jo tudi posejali 6 ha, računajo na pridelok 24.000 kg.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Čedenski koledar

Četrtek, 9. julija — Tomaž. Petek, 10. julija — Amalija. Sobota, 11. julija — Olga. Nedelja, 12. julija — Mohor. Ponedeljek, 13. julija — Dragan. Torek, 14. julija — Franc. Sreda, 15. julija — Vladimir.

KINO

BREZICE: od 16. do 17. ameriški barvni film »VPLAVI ŽIVLJENJA«. Od 18. do 19. ameriški barvni film »TRJE RDEČE-LICNIKI«. Od 20. do 21. ameriški barvni film »GOSPODAR BALLANTREA«. CRNOMELJ: Od 16. do 17. ameriški barvni film »VPLAVI ŽIVLJENJA«. Od 18. do 19. ameriški barvni film »TRJE RDEČE-LICNIKI«. Od 20. do 21. ameriški barvni film »GOSPODAR BALLANTREA«. DOB: JNA NOVO MESTO: Od 16. do 17. ameriški barvni film »VPLAVI ŽIVLJENJA«. Od 18. do 19. ameriški barvni film »TRJE RDEČE-LICNIKI«. Od 20. do 21. ameriški barvni film »GOSPODAR BALLANTREA«. GUMI VOZ: Od 16. do 17. ameriški barvni film »VPLAVI ŽIVLJENJA«. Od 18. do 19. ameriški barvni film »TRJE RDEČE-LICNIKI«. Od 20. do 21. ameriški barvni film »GOSPODAR BALLANTREA«.

MALI OGLASI

UGODNO PROBAM odlično ohranjeno športno kolo kolo znamke »Alpes«. Naslov in upravi lista (579-59). CEDELARJI, POZOR! Prodajam več panjev čebel (kranjčev), katera si lahko ogledate vsak dan pri Jožetu Matiču, Dol 15. Smarjeta na Dolenjskem. GOSPODINSKO POMOČNICO, lahko tudi začetnico, sprejme družina z enim otrokom v neposredni okolici Novega mesta. Naslov in upravi lista (582-59). VAJENCA za mizarstvo obrtščem. Anton Zalokar, Podgora 28 — Sevnica nad Ljubljano. GUMI VOZ, z originalnimi avto zavornimi bobni in koleznimi obroci, komplet z gumami, nosilnost 300 kg, izpod cene, prodaja: Planinc, Ivančna Gorica 31.

OBVESTILA

GODBE NA PIHALA IN GLASBENE SOLE, POZOR! Generalno in delno popravljamo vse vrste pihalnih instrumentov, saksofonov, klarinetov in harmonik. Popravila izvršujemo točno, solidno in po zmernih cenah. Še priporočamo: KUSTRIN — Dolenjska za izdelavo in popravilo instrumentov, Ljubljana, Veselova 3 (bivša Nunska).

— »Tam Kmetijska zadruga Dobova?« — Tako je. — »Kako poteka žetev in košnja?« — V redu. Žetev je že skoraj zaključena, saj je za mlavec v polnem teku. Kombajna na žažost nismo dobili. Pridelki italijanskih vrst žita so zelo dober, povprečno 40 stotov na hektar. Domače žito še zori. Tudi košnja smo že skoraj zaključili. Pridelki krmne je obilen, vendar je kvaliteta nekoliko slabša, kar je zaradi deževja trava prezorela, nekaj škode pa so naredile tudi poplave. Kosimo, s samohodno motorno kosilnico, mlato pa z mlatičnico »Zmaj«, ki jo poganja elektromotor.

— »Tam Zadruga mlekarja?« — V novomeških gostinskih obratih popoldne ni jogurta. Pravijo, da ga zmanjka. Povejte kakaj? — »Mi smo ga ponujali vsak dan zadostne količine, pa so ga gostinci polovico zavrztali. Zdjaj smo jim količine zmanjšali za polovico, vendar ni še nihče od njih omenil, da bi imeli premalo. Na dan naredimo 1.200 stekleničk jogurta, 1000 jih pošljemo vsak dan v Zagreb, ostalo pa ostane za Novo mesto.«

— »Kaj Sentjerne?« — Kaj je z žetvijo in košnjo pri vas? — »Jedem smo že poželi, zdaj janjemo italijanko, pa tudi domača bo kmalu zrela. Imamo 1 kombajn, ki je popolnoma zavzet; kar bojimo se izgovarjati številnim naročnikom. Ko bi imeli 3 kombajne bi bilo ravno prav. Košnja je še v teku. Imamo dve traktorjski kosilnici. Pri košnji nam je močno nagajal dež in nismo pol toliko kosili kot bi sicer.«

— »Tukaj Krajevni urad Skočjan.« — »Kaj je novega?« — »Trenutno nič posebnega. Kmetje zaključujejo žetev jedema in zgodnje pšenice ter še kosijo krmno. Posebnega prometa nimamo, ker so kmečka dela v največjem teku. Kadar dežuje, jih pride več. Največ potrebujejo »pose«, razna drobna potrdila ter informacije. Vloge krajevnih uradov še ne poznajo dovolj, saj jih pogosto z občine Novo mesto pošiljajo k nam. Trudimo se vsem ustreči.«

— »Pletilnica Dobova. Zelit?« — »Kaj je novega pri vas?« — »Se kar nekako gre, dokler bo šlo. Stroji so izrabljeni, prostori neprimerni, sredstev za nove gradnje in opremo pa ne moremo dobiti. Zato pravimo: dokler bo šlo, bo šlo. Plana proizvodnje v prvem polletju nismo dosegli, plan realizacije pa smo prekoračili. Zaradi raznih težav smo bili namreč prisiljeni proizvodnjo preusmeriti v lažje izdelke, ki so donosnejši.«

— »Tam Kmetijsko gozdarsko Possestvo Novo mesto?« — »Da, tukaj.« — »Povejte nam, kako poteka pri vas žetev in košnja?« — »Imamo le en star kombajn, čna nas pa močno lovi, ker smo sejali le italijanko. Zato bomo morali žeti tudi z kosilnicami. Pridelki je lep, povprečno 40 stotov na hektar. Vreme nam je močno nagajalo. Košnja poteka v redu. Pri Zalogu smo na črednem pašniku pridelali 6.300 kg krmne na hektar. Kosimo s šestimi traktorjskimi in štirim motornimi kosilnicami. Zaradi deževja je krma malo prezorela.«

70 let gasilcev v Gradacu

Letos praznuje Prostovoljno gasilsko društvo v Gradacu 70. letnico svojega obstoja. Gradčani so se zelo zgodaj zavedali pomena gasilstva in ustanovili svoje društvo že 17. maja 1889. Društvo je po starosti tretje v Beli krajini, takoj za Metliko in Crnomljem. Od prvih 36 gasilcev živi danes še en član in sicer tov. Julij Mazel, ki je bil tudi dolgo leta predsednik društva.

Za po nekaj letih vnetega dela si je društvo nabavilo ročno brigalamo. Za uspešnejši boj proti požarom so si gasilci nabavili leta 1910 drugo modernizo brigalamo. Stevilo članov se je stalno večalo. Današnje društvo 104 člane in članice. Zelo pomembno za naše gasilce je bilo leto 1928. Takrat si je društvo s skrbnim gospodarjenjem in poštvalnostjo postavilo nov dom in nabavilo motorno brigalamo, eno prvih v Beli krajini. Tako opremljeni so uspešno branili ljudsko premoženje pri mnogih požarih. Med NOB je bilo delo društva onemogočeno, saj je okupator uničil večji del gasilske opreme, a skoraj vsi člani so se borili v partizanskih vrstah. Takoj po osvoboditvi so poštvalni gasilci svoje društvo obnovili ter z marljivim delom ob pomoči ljudske oblasti zopet

ustvarili, kar je bilo uničenega. Letos 21. februarja je imelo društvo svoj 70. rođni občni zbor. Razen tekočih zadev je bila glavna točka, kako bo društvo čim slovesneje proslavilo svojo 70. letnico, ki bo 12. julija, v počastitev tega jubileja bodo na gasilskem domu odkrili spominsko ploščo padlim gasilcem, obnem bodo razvili tudi svoj novi prapor. Sprejeti je bil tudi sklep, da se vključi v gasilske vrste čim več žena in deklet, ki so se tudi doslej izkazale zelo delavne.

Ob svojem prazniku vabijo gradski gasilci vsa gasilska društva Dolenjske in vse prijatelje gasilstva, da jih obiščejo in skupaj proslavijo ta veliki gasilski praznik. F. P.

DAN BORCA v Metliki

V počastitev dneva borca so v Metliki na večer pred praznikom zažgal kres. O pomenu praznika je spregovoril sekretar občinskega odbora Zveze borcev Tonček Vergot, sodeloval pa sta tudi gošča in pevski zbor metliških tabornikov.

Naslednji dan, 4. julija popoldne, se je na Mačkovec pri Jugorju zbralo kakih pet sto ljudi, ki so prisostvovali odkritju spominske plošče Rudiju Kromarju, prvemu padlemu partizanu v tem delu Bele krajine. Svečanost je začel član okrajnega

odбора ZB Jože Plavec, ki je med drugim pozdravil navzočo mater in oče sorodnike padlega Kromarja, ki je bil doma iz Cnadri pri Sentjerneju na Dolenjskem. Kot predstavnik občinskega odbora ZB je spregovoril še tov. Franc Molek, narobar je Kromarjev preživel s borbom Jan More odkril spominsko ploščo svojemtu padlemu tovarišu.

Po svečanosti so se starji borce in drugi udeleženci proslave zbrali na Jugorju, kjer so v veseli družbi obnovili spomine na junaške partizanske dni.

Na tem sestanku so sprejeli več sklepov, med drugim tudi sklep o enotni politiki v zvezi z izvajanjem odredbe o prevodu klanja telet, ki so jo v občini Žužemberk že začeli izvajati.

Se maja in junija je hito v Suhli krajini lepo kazalo. Velike količine padavin pa so letino močno prizadele. Več kot dve tretjini ozimnih žit je pooleglo. Le italijanska vrsta pšenice ni polegla, vendar pa tudi ta ne bo dala priazovnega pridelka. Redko, semje, dom pridelalo, bo v letošnjem letu sposobno za setev. Ugodni pogoji za razvoj plevela so prinesli nešteto primerei; zaradi rje bo tudi zrnje drobnejše in kot

Iz Suhe krajine nam pišejo

V ponedeljek, 26. junija, je bila v Žužemberku enajsta seja občinskega ljudskega odbora. Odborniki so na ločenih sejah med drugim sprejeli odlok o sedmitem redu za seljne plemenske živine. S sprejetjem tega odloka odpadajo vsi seljni za klavno živino, ki jo bodo odslej prodajali le na zasebnih trgih. Po novem odloku bo letos na občini občine Žužemberk 8 selmov, medtem ko jih je bilo sedaj 12.

V petek, 3. julija, je bil v Žužemberku sestanek upravnikov kmetijskih zadrug. Na tem sestanku so razpravljali o problematiki kmetijskega odkupa. Razprava je obrodila neenotne odkupne cene zadrug, ki so škodljive in begajo kmetovalce ter otežkočale uveljavljanje kooperacije. V nadaljnjem so razpravljali o akcijskih nalogah v zadrugnem sodelovanju, o jesenski setvi, o sodelovanju v proizvodnji na traviških in deteljških.

Preko 27 milijonov za šolstvo, socialno skrbstvo in zdravstvo. Iz proračuna župniške občine je bilo leta 1958 izplačano preko 13 milijonov za šolstvo in enaka vsota za socialno skrbstvo in zdravstvo. Pritok vseh davčev in obliki dohodnine in doklad kmetijska, obrtarska, promišljenska in preračunskega prispevka in ostalega v merilu občine je bil okoli 31 milijonov, 15 milijonov pa je znašala dotacija okrajna Novo mesto. Iz tega je razvidno, da se je okoli 85% vseh davčev vrnilo nazaj davkoplačevalcem. Nekateri

numu je bil med drugim sprejet sklep, da se v nedeljo, 5. julija, skupne predstavke vseh množičnih organizacij zaradi obravnave naloga o nadaljnjem razvoju gospodarstva. Za dan borca so v Žužemberku predvideni prireditvi, balado na razpisu za padalni borec in žrtvam fašizma. Ob tej priložnosti je govoril predsednik krajevnega odbora ZB, jastreljene so bile častne

Preko 27 milijonov za šolstvo, socialno skrbstvo in zdravstvo. Iz proračuna župniške občine je bilo leta 1958 izplačano preko 13 milijonov za šolstvo in enaka vsota za socialno skrbstvo in zdravstvo. Pritok vseh davčev in obliki dohodnine in doklad kmetijska, obrtarska, promišljenska in preračunskega prispevka in ostalega v merilu občine je bil okoli 31 milijonov, 15 milijonov pa je znašala dotacija okrajna Novo mesto. Iz tega je razvidno, da se je okoli 85% vseh davčev vrnilo nazaj davkoplačevalcem. Nekateri

V nedeljo, 28. junija, je zasedal v Žužemberku plenim občinskega odbora SZDL. Na dnevnem redu je bil organiziranje proslave občinskega praznika ter razna organizacijska vprašanja kot sprejem novih članov in delitev novih izkaznic, katere so nekateri odbori že razdelili med članstvo. Plenum je obravnaval resolucijo o gospodarskem razvoju, sprejeto na okrajni konferenci SZDL in sklepe 3. plenuma Glavnega odbora SZDL, ki se nanašajo na socialistični razvoj kmetijstva. Na pie-

V vsako hišo na Dolenjskem in v Sp. Posavju: »DOLENJSKI LIST«!

Nekaj besed o novomeški košarki

V sredo popoldne je bila v Novem mestu zanimiva košarkarska tekma. Domačini so sprejeli v goste ekipo ljubljanskega prijatelja, ki do sedaj še ni igrala nobene tekme in je vodila z velikim naskokom v tej ligi. Domačini so nastopili zelo oslabiljeni, saj je manjkalo nekaj igralcev prve ekipe (Potrc, Robar, Medve). Vendar so že takoj na začetku tekme pokazali, da bodo imeli ljubljancem precej težav v Novem mestu. Polčas je bil končan z rezultatom 37:30 za ljubljane. Na začetku drugega polčasa so ljubljancem takoj povisali rezultat za 39:30, toda takoj za tem so domačini z nenadno hitro igro popolnoma zmedli goste. Za domače ni bilo več ovire. Zogose zadevale koš za vseh položajev in v treh minutah so domačini že vodili z 46:39. Igra je bila odlična in sreča se je nagibala zdaj k enemu, zdaj k drugemu. V odločilnem trenutku je Setina odlično priboril žogo in Goleš je z odličnim metom in zadetkom popravil svoje napake. Igra se je končala z rezultatom 62:60 v korist domačih.

OGLEDALO

»PUAN SEM BIL...«

Alkohol, nož in pretep, tri stvari, ki so prizadele že toliko gorja in žalosti. V Semiču bi lani decembra zaradi alkohola in noža skoraj prišla dva mlada človeka ob življenje. Enemu je nož prebodel trebuh in želodec, drugemu je le za malo zgrešit grlo, razrezal pa mu je usta. Alkoholni junak noža je 2. julija letos stal pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu, da mu prisodi kazen za nevarno in grdo dejanje. Vesela družba iz Otovca, ki je prišla na zabavo v Kot pri Semiču, je nameravala prav tako vesela zapustiti lokal. Toda tam je bil posestnik J. S. iz Sadinje vasi. S član družbe iz Otovca se je komajda poznal. Ni bilo med njimi nobenega prepira. Teza je iskal J. S. in kot sam pravi, samo zato, ker je bil pijan. Najprej se je zaletel v J. M. z roko, takoj nato pa z žepnim nožem. Mahal je za njim, J. M. pa se je umikal ven. Nekje na pragu ga je nož le dosegel in mu razrezal usta na vsako stran za 3 cm v dolžino. J. M. je po-

OGLEDALO

»PUAN SEM BIL...«

begnil, v tem pa je prišel ravno v S. iz Otovca in temu je J. S. porinil nož v trebuh. Se v noči so ga prepeljali v novomeško bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima med drugim pretrzan želodec. Po štirinajstih dneh se je vrnil domov. Poškodbe J. M. niso bile težje, začela. Lahko pa bi bile zelo težke...

OGLEDALO

»PUAN SEM BIL...«

Doma so se potem med seboj poravnali. J. S. plača V. S. bolniške stroške v znesku nekaj nad 33.000 din in 70.000 dinarjev za bolečine. J. M. pa menda ni niti zahteval nobene odškodnine. Oba sta mu tudi oprstila dejanje. Tako hudo dejanje pa se kaznuje tudi, če oškodovanec tega ne želi. Zato je prišel J. S. pred sodnika, ki so mu, upoštevajoč vse okoliščine okolnosti, prisodili za obe dejanji skupaj eno leto strogega zapora. J. S. je skesano priznal dejanje in ga obžaloval. Kot varok za to dejanje je navedel: »Bil sem pijan!« Tisti večer popilo vino ga je drago stalo. Lahko bi bilo pa še dražje.

PREKLETI

Vse, ki me bodo še zperjali in razžirali o meni nenečene govore, bom kazensko preganjal. — Marija Klemenčič, Zdinja vas 46, p. Dokl, Karteljevo.

GIBANJE PREBIVALSTVA

kolence iz Vidma-Krškega, star 7 let. Strunjak Elizabeta, roj. Nemčič, gospodinja iz Vučičevega 11, stara 84 let. Godler Jožeta roj. Račič žena mlajša iz Malega Obreča 24, stara 82 let. Čerčič Nada, žena kmetovalke iz Bistric ob Sotli, stara 80 let. Prograd Franc, delavec iz Osredka 12, star 23 let.

KRONIKA + NESREČ

V preteklem tednu so se posestniki in iskalci pomoči v novomeški bolnišnici: Jože Bohte, sin delavca z Vel. Orehka, je padel i koleca in si poškodoval levo koleno. V levo nožo. Ivanka Dolensček, hči upokojenca iz Vrha, je padla in se s steklom urezala v desno zapestje. Staneta Kuznička, sina posestnika iz Trebnja, je konj brnil v desno stran glave.

NOGOMET

KRSKO : SENOVO 5:1 (3:0)

Za pokal ZB Senovo je bila na nogometnem igrišču v Senovem odigrana nogometna tekma med domačim moštvom in Kriškim Gostem iz Krškega so z lepo in učinkovito igro povsem zaslužen visoko zmagali in s tem osvojili pokal ZB Senovo. V meču ZB je pokal izročil predsednik ZB Senovo.

NOGOMET

SENOVO : KRSKO 5:3 (2:1)

V okviru nogometnega tekmovanja za jugoslovanski nogometni pokal je bila 5. julija na stadionu »Matija Gubec« v Kriškem pred približno 150 gledalci odigrana prvenstvena nogometna tekma. Oster start na vsako žogo, lepe kombinacije s hitro in prodorno igro, vse to je Senovanom omogočilo, da so Kriško izločili iz nadaljnega prvenstvenega tekmovanja. Sodil je dobro sodnik Judež iz Trbovelj. D. Kastello

PERLA PRIHRANEK

»KOT NOV JE!«

davkoplačevalci niso z davkom kmalu in sreda za solanje solne obveznosti otrok, ki je v letu 1958 znašalo za enega otroka nič manj kot 14.000 dinarjev.

OGLEDALO

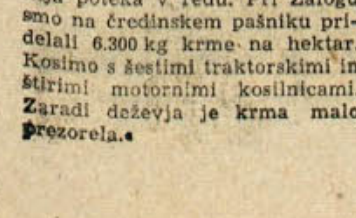
»PUAN SEM BIL...«

Alkohol, nož in pretep, tri stvari, ki so prizadele že toliko gorja in žalosti. V Semiču bi lani decembra zaradi alkohola in noža skoraj prišla dva mlada človeka ob življenje. Enemu je nož prebodel trebuh in želodec, drugemu je le za malo zgrešit grlo, razrezal pa mu je usta. Alkoholni junak noža je 2. julija letos stal pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu, da mu prisodi kazen za nevarno in grdo dejanje. Vesela družba iz Otovca, ki je prišla na zabavo v Kot pri Semiču, je nameravala prav tako vesela zapustiti lokal. Toda tam je bil posestnik J. S. iz Sadinje vasi. S član družbe iz Otovca se je komajda poznal. Ni bilo med njimi nobenega prepira. Teza je iskal J. S. in kot sam pravi, samo zato, ker je bil pijan. Najprej se je zaletel v J. M. z roko, takoj nato pa z žepnim nožem. Mahal je za njim, J. M. pa se je umikal ven. Nekje na pragu ga je nož le dosegel in mu razrezal usta na vsako stran za 3 cm v dolžino. J. M. je po-

OGLEDALO

»PUAN SEM BIL...«

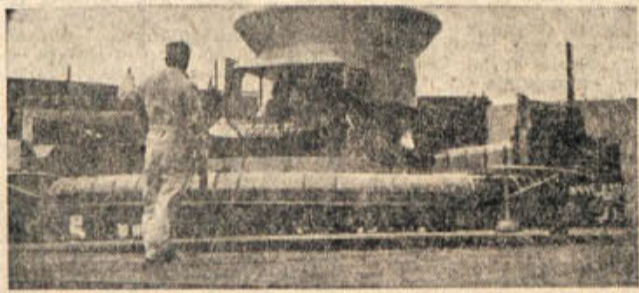
Doma so se potem med seboj poravnali. J. S. plača V. S. bolniške stroške v znesku nekaj nad 33.000 din in 70.000 dinarjev za bolečine. J. M. pa menda ni niti zahteval nobene odškodnine. Oba sta mu tudi oprstila dejanje. Tako hudo dejanje pa se kaznuje tudi, če oškodovanec tega ne želi. Zato je prišel J. S. pred sodnika, ki so mu, upoštevajoč vse okoliščine okolnosti, prisodili za obe dejanji skupaj eno leto strogega zapora. J. S. je skesano priznal dejanje in ga obžaloval. Kot varok za to dejanje je navedel: »Bil sem pijan!« Tisti večer popilo vino ga je drago stalo. Lahko bi bilo pa še dražje.

Novomeščani, stadion vabi!

1. julija je pričela delati 10. novomeška mladinska delovna brigada »Dušan Jereb«. Brigado sestavljajo srednješolci iz okraja Novo mesto, največ iz Crnomlja. Brigada dela na stadionu v dopoldanskih urah, popoldan pa bodo imeli razna predavanja, tekmovanja in obisk kino predstav. V brigadi je 40 srednješolcev; komandant brigade je dljak VI. letnika učiteljskega Štefan Kamin. Prve tri dni so delali na izkopu vrhnjih plasti trave, s katerimi bodo pokrili stadion. Delovni učinek je bil zelo dober, saj so nakopali okoli 70 kubičnih metrov vrhnjih plasti zemlje in jih zložili v kupe. Sedaj delajo na izkopu, kjer bodo naravne tribune. Brigada bo delala na stadionu ves mesec julij. Člani sindikalnih podružnic v Novem mestu se pripravljajo, da bodo napore mladincev in mladink v brigadi podprli s svojim prostovoljnim delom. Na stadionu bo prihodnje leto velik zlet bratstva in enotnosti, tu pa bo tudi hodoči glavni prostor za telesno vzgojo mladine Novega mesta in center za najrazličnejša tekmovanja, nastope in različne proslave.

V teh dneh so v Southamptonu v Angliji preizkusili epohalen izum: kombinirano zračno-povodno dvoživko. Znano je namreč, kako nemirno je morje v Rokavskem prelivu in kako trpijo tisti potniki, ki potujejo z ladjama iz Anglije v Francijo in obratno. Zdej naj bi temu odpravili s tem, da so izumili posebno ladjo, nekakšen podnos na zračni blazini, ki lahko pluje po morju, v primeru potrebe pa se ob nemirnem morju dvigne nad vodo in vozi nad morsko gladino. Prototip vozila je pogonjal 450 KS motor in so se poskušali popolnoma obnesli. Na zgornji sliki vozilo s konstruktorji, na spodnji pa med poskusno vožnjo po morju.

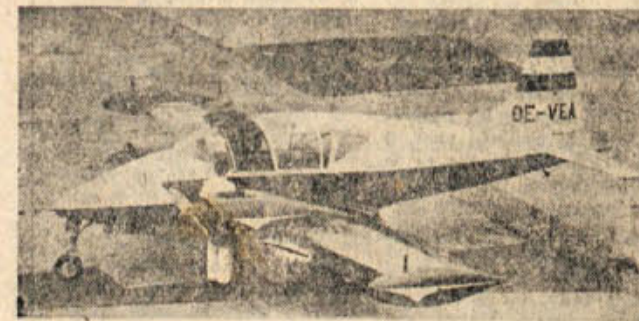
Na zgornji sliki je slavni minaret pri glavni džamiji v Buhari v Srednji Aziji, v domovini znamenitega Nasredina Hodže. Stolp je prelepo delo srednjeveške arhitekture (zgrajen je bil 1127). Nanj vodijo v notranjosti 104 polžasto speljane stopnice. Pravijo mu tudi »Stolp smrti«, ker so z njegovega vrha metali v globlino nesrečnike, ki so jih buharški kadije in sultani obsodili na smrt.

V ladjedejnicah »Rdeče Sarmatov« so izdelali rečno tripalubno potniško motorno ladjo »Lenina«, ki je te dni odplula iz Moskve v Astrahan. Ladja je najodobnejše opremljena in nudi potnikom vse ugodnosti na dolgem potovanju.

V zoološkem vrtu v San Diegu v Kaliforniji je lev tako nesrečno skočil čez zid svojega bivalda, da se je znašel v globokem zaščitem jarku. Nastal je problem, kako leva spraviti iz jarka. Končno so se pazniki domislili in so izstrelili preden naboj močnega uspavalnega plina, ki je leva toliko omamilo, da so ga lahko brez nevarnosti spravili nazaj.

Zračno ljudsko vozilo (Volkswagen) so nazvali konstruktorji turistično letalo M 22 z dvema motorjema. Težko je komaj 1050 kg, vozi s hitrostjo 300 km na uro, porabi pa na 100 km 25 litrov goriva in lahko brez vmesnega pristanka prepelje pet potnikov 300 km daleč. Doseglo bo lahko maksimalno višino 3000 m. To je prvo, po zadnji vojni v Avstriji zgrajeno letalo (Sommering-Gras-Pauker-Werke) in pravijo, da ne bo stalo več kot 20 milijonov dinarjev.

PRED DNEVOM VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

Pozimi 1941. leta, neposredno po akciji partizanskih čet na Dolenjskem, je tovariš Miha Marinko odšel v Ljubljano. Oživljajoč spomine na tiste dni, je povedal nekaj posameznosti o svojem ilegalnem delu, aretaciji, življenju v internaciji in potovanju v domovino.

V Ljubljani so konec leta 1941 bivalje Vida Tomšičeva, Pepca Kardelj in tovarišica Marinkova. Skupaj s tovariši so pripravljale radijske postaje za vzdrževanje zveze z enotami. Bil je organiziran tudi ilegalni tečaj za telegrafiste. Na tečaju je bilo tudi neko dekletko, ki je hkrati opravljala kurirsko službo in je vedela za vsa ilegalna stanovanja. Ko je po opravljenih šla na Štajersko, je padla v roke Nemcem in vse izdala. To se je zgodilo prav v času, ko je tovariš Marinko prišel v Ljubljano. Ker je bilo njegovo stanovanje že oddano nekemu Italijanu, je tovariš Marinko šel k svoji ženi. Ta večer ju je obiskala tudi Pepca Kardelj in jima pokazala Zupančičevo pesem »Veš, poet, svoj dolg«.

Ker ni bilo stolov, so sedeli na postelji in skupaj brali. Za vsak primer je bilo zaklonišče pripravljeno in odprto. Toda policija je vpadla tako nenadoma v sobo, da nobeđen niti poskušal ni, da bi se skril.

Policaji so začeli preiskavo. Kazalo je, da točno vedo, kje je kaka stvar, ker jim je bila kurirka vse to povedala. Brez posebnega truda so našli »Poročevalca«, »Delo« in razne brošure.

Tovariš Marinko se je skušal predstaviti kot begunec s Štajerskega, ki se ukvarja s črno borzo, vendar mu to ni pomagalo. Odpeljali so ga takoj, prav tako, posebej, pa tudi njegovo ženo in Pepco Kardeljovo. Kasneje se je zvedelo, da je Marinkova žena zaradi nepozornosti agentov ušla iz so-

be in zaklenila za seboj vrata, ni se ji pa posrečilo spustiti se železno mrežo. Agenti so hitro vlomili vrata in jo došli v eni sosednjih ulic.

Kurirka je bila izdala tudi stanovanje Vide Tomšičeve pa so jo aretirali skupaj z bratom. Izdana je bila tudi Lidija Sentjurčeva. Na srečo je Sentjurčeva na ulici spoznala kurirko, se začudila, kaj počne v Ljubljani, ko bi morala biti na Štajerskem, in jo že hotela vprašati, ko je opazila, da dekletu sledijo agenti. Tovarišica Sentjurčeva je hotela o

Nekega dne je prišlo v zapor živahno dekletko; prijavila se je upravi zapora in nastopila pogumno, predstavljajoč se za predstavnico Mednarodnega rdečega križa. Rekla je, da so ji nemški obveščevalni organi dali odpustnice za nekaj zapornikov. Dekletka je obkolilo nekaj stražarjev, ključar, upravnik in drugi. Preiskujoče so jo opazovali, toda dekletke se je vedlo hladnokrvno, kazala je svoje v redu izdane dokumente in ka preteče mahala z njimi. Italijani so ji rekli, da je vse v redu, da pa

zahtevala, naj izpustijo iz zapora Marinko in še nekaj tovarišev. Upravnik zapora je odgovoril, da se odpustnice dostavljajo njemu, toda uradno. Zdej jim je dekletko zabrusilo:

»Odpustnice bodo prišle čez pol ure. Naj bodo zaporniki pripravljani. Vi pa se pripravite,« se je obrnila k upravniku, »da boste odgovarjali zaradi takih pogojev življenja v taborišču.«

Dekletke je hotelo oditi, zdajci je pa upravnik, kakor da se je nečesa ustrašil in ne da bi počakal, da dobi odpustnice po uradni poti, poverjel v dokumente, ki mu jih je ona pokazala, in dovolil, da Miha Marinko lahko odide iz zapora. Z njim je odšlo še sedem tovarišev, za katere je to dekletko imelo potrebne dokumente za odpust. Zanimivo, da se je to zgodilo samo tri ali štiri dni prej, kot so belogardisti iz Ljubljane poslali za Marinkom tiralice.

Komaj so prišli iz zapora, je na razpotju pri nekem bifeju rekla »predstavnica Mednarodnega rdečega križa«, da se ji mudi in da Marinko sedaj gre lahko sam.

Res se ji je mudilo, kajti oskrbljena s številnimi dokumenti in odpustnicami je šla od zapora do zapora in reševala naše tovariše. Hitri razhod so pa terjale tudi zahteve konspiracije.

Tovariš Marinko je bil tako obzrcen, da v Trstu niti ni poiskal javke, ki mu jo je nasvetovalo dekletko, ampak je dobil zvezo po drugih ljudeh. Vse zaradi varnosti. Takrat v Trstu ni bilo težko dobiti povezavo, ker je bilo naše gibanje zelo močno in smo imeli zelo razširjeno mrežo tajnih javk in kanalov za sprejem ilegalcev in zapornikov, ki so bežali iz taborišč in zaporov. Pot v domovino je bila odprta in povsem varna.

M. N.
(»Narodna armija«)

Nenavaden beg iz fašistične ječe

tem obvestiti svoje tovariše, vendar ni utegnila pravočasno priti do njih.

Tovariši iz VOS so nekajkrat poskušali, da bi aretirance rešili iz zapora. Poskusi niso uspeli in aretiranci so prišli pred sodišče. Tomšič je bil obsojen na smrt, Marinko na težko ječo, drugi pa na manjše kazni.

Toda poskusi, da tovariše rešijo iz zapora, niso prenehali. Težava je bila le v tem, da so jih pogosto prestavljali iz ječe v ječo. Komaj so dobili zvezo s tovariši s terena in začeli pripravljati pobeg, so jih spet poslali v drug zapor.

Tako se je tovariš Marinko spomladi leta 1944 znašel v italijanskem zaporu Lucca pri Pisi.

ne morejo kar tako izpustiti zapornikov.

Ta odgovor dekletka ni omajal. Ubrala je druge strune in zaprosila, naj ji pokažejo zapornike. Dovolili so ji, da gre mednje.

»Kakšno imate hrano?« je vprašala.

Zaporniki so brez omahovanja odgovorili, da je zelo slaba. Njihova izjava je bila dekletu dobrodošla, da je še huje zarohnela nad upravo zapora.

»Prav, sporočila bom svojim predpostavljenim o nezmožnih pogojih življenja v zaporu...«

Vpila je na ves glas, da so jo spremljevalci gledali kar v strahu, ne vedoč, kaj naj ji odgovorijo. Spet je

ZANIMALO VAS BO

PREKOMORSKI ORJAKI

Z največjo holandsko ladje-dejnico Cornelius Velmore teko pogajanja za zgraditev dveh prekomorskih potniških ladij: »New York« in »Lisabon«. Vsaka bo imela 110.000 ton in bo lahko vzela s seboj 8000 potnikov.

C IN JABOLKA

Vitamin C je najvažnejši vitamin v jabolku. V 100 gramih svežih jabolk ga je 30 miligramov. Največ C vitamina je v lupini in pod njo. Več ga je tudi na oni strani, ki je bila obrnjena proti soncu. Vskladščenege jabolka pa vitamin C hitro izgubljajo.

KOŠNJA OB VSAKEM VREMENU

V Ameriki so skonstruirali posebno napravo, ki jo poganja traktorski motor. Ta naprava umetno in sproti suši pokošeno travo, žito, deteljo itd. Zato je mogoče kositi in sušiti tudi v dežju.

50 LADIJSKIH VIJAKOV

»Litostroj« v Ljubljani je došle izdelal že 50 ladijskih vijakov. Prvi velik vijak je tovarna izdelala pred štirimi leti. Nedavno so odšli došle največji vijak med vsemi petdesetimi, težak je 32 ton.

NAJTAJNJSI SVEDER

Izdelali so sveder, debel eno stotinko centimetra, ki ga bodo uporabljali za vrtnje luknje v raznih preciznih delih raket in

letalskih instrumentov. Izdelan je iz posebnega cementiranega karbida. Čigar sestav je seveda poslovna tajnost. Ves sveder gre zlahka skozi najtanjšo uho šivanke.

NOV SOVJETSKI LUKSUZNIK

Na razstavi avtomobilov v Nemčiji je zbudil veliko pozornost nov sovjetski luksuzni avtomobil »Čajka« (Galeb). Njegova največja brzina je 180 km na uro, potrošnja goriva 15 litrov na 100 km, moč motorjev 190 KS, sedem sedišč.

Francoska filmska igralka Dany Carrel, ki se je postavila v filmu »Porte Lilas« (Ulca sanj), igra karakterno vlogo tudi v najnovejšem filmu »Toliko zaželeno telo«

Psa in zajec v vesolju

Moskva. — V Sovjetski zvezi so izstrelili 2. julija vesoljsko raketo, v kateri sta dva psa in zajec.

Poročilo Tass pravi, da je bila to enostopenjska geofizična balistična raketa za srednjo daljino in da je bilo v njej

več aparatov. Raketa je poslala v vesolje čez 2000 kg težak tovor. Raketa se je neposkovodovana vrnila na zemljo s svojimi potniki. Poročilo še pravi, da so ob tej priložnosti zbrali zelo pomembne znanstvene podatke.

NEKAJ OKROGLIH

OGLAS PO NEZGODI Z AVTOM

»Prodam Fiat 300 — prej je bil 600.«

KAKOR SE VZAME

»Veste, moj mož je pompršak,« pravi Jana svoji novi prijateljici. »Venomer je na morju, le enkrat na leto sva skupaj, za tri tedne.«

»Oh, to je pa žalostno,« sočutno pravi znanca.

»Prav nič. Trije tedni so kar hitro okrog!«

OTROŠKA URA

»Mamica, ali bo kmalu poldan?«

»Ne, Mihec, je šele enajst ur.«

»No, potem gre pa moj trebušček naprej.«

NEVARNO BRANJE

»Pri nas smo kupili trajčke, in to samo zato, ker je žena med nosečnostjo brala »Tri mušketirje.«

»O, vruga! Potlej pa hitro tečem domov, da skrijem knjigo. Moja žena je namreč tudi noseča in bere knjigo Rojstvo naroda!«

ZA VELIKE IN MAJHNE

Martin v prodajalni igrač dolgo ogleduje električni vlak.

Nazadnje se le ojunaci: »Pomni ga zavijte, naj bo.«

»Ne veste, kako bo vaš sinček zadovoljen z njim,« pravi prodajalec.

»Saj res,« se spomni Martin.

»pa mi dajte še za sinko enega.«

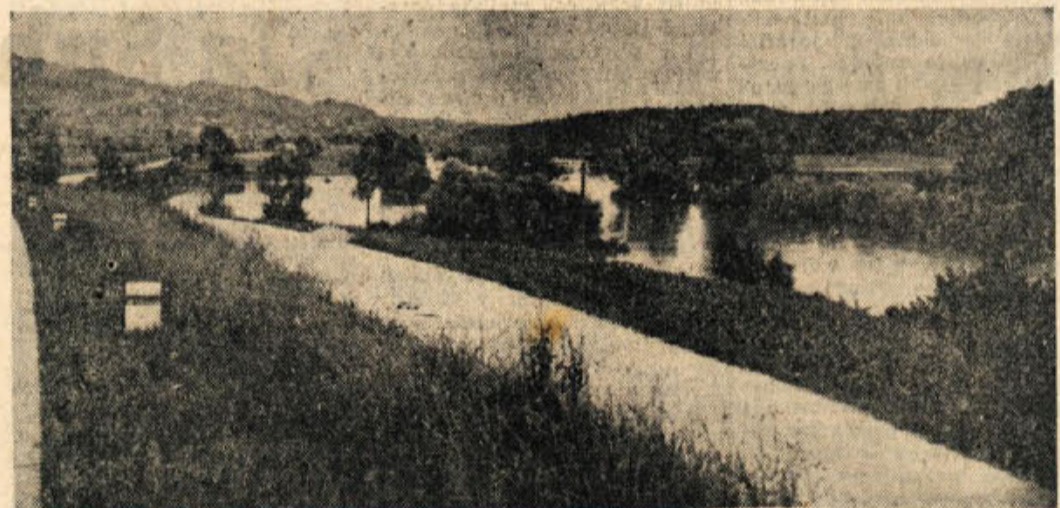

— Oh, ta svet! Če ne bo na prihodnji postaji nihče izstopil, da bom lahko sedla, bom začela prepevati državno himno!

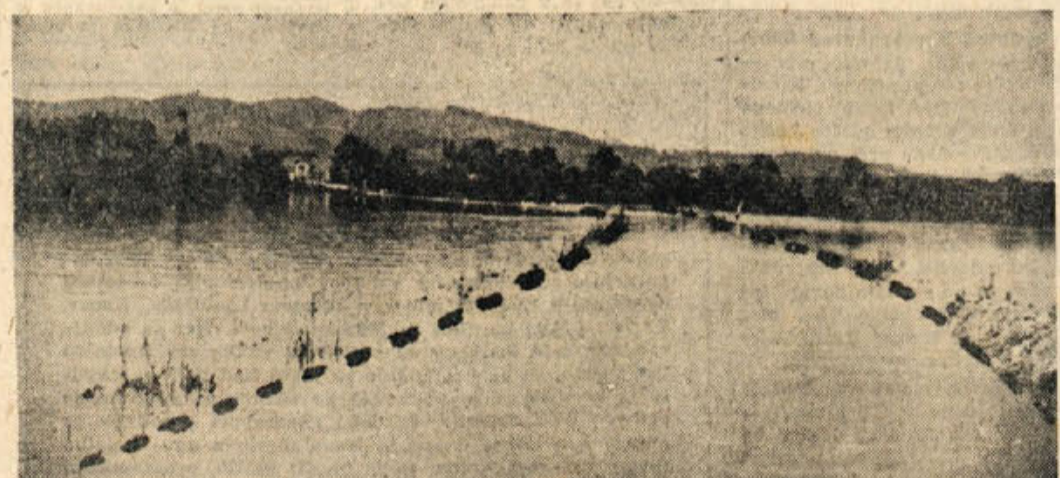

Janez Miklavčič, v Dobravi od poplave najbolj prizadet kmet, in Tone Cvelbar iz Dobrave, pred Miklavčičevo domačijo, do katere se je dalo 30. junija in 1. julija priti samo s čolnom...

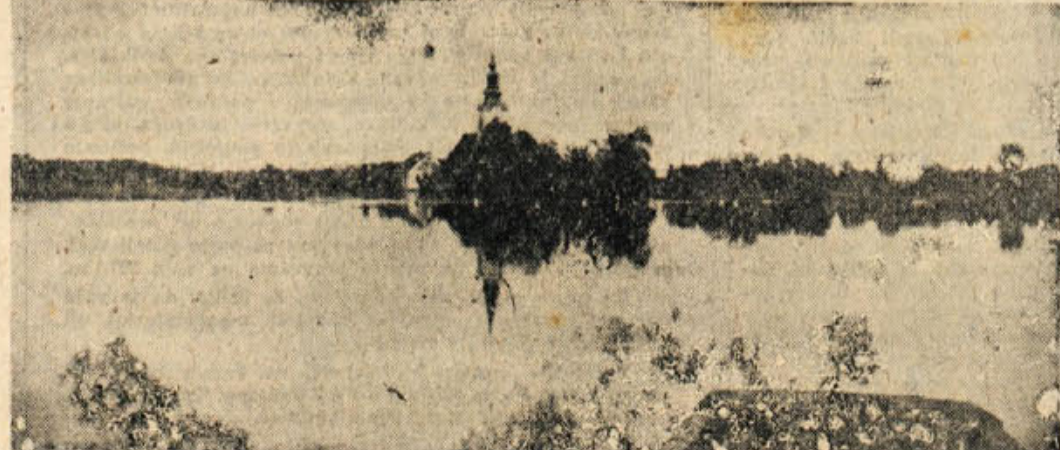
Poplava sredi poletja

Tudi pri gradu Struga pod Otočcem je narasla Krka zalila bregove. Toliko da se ni lotila stare ceste, kakor lahko vidite na sliki. Na levem robu: avto cesta Ljubljana—Zagreb

Tako je bila preplavljena cesta Dobrava—Sentjerne. S črticami smo približno označili kje je šla cesta pred poplavo

Zalesen »dolenjski Bled«, cerkev v Dobravi pri Skočjani, ki jo je krog in krog zalila voda...